

Tribuna școlii

Revistă editată de
Ministerul Educației și Învățămîntului
și Uniunea Sindicatelor
din Învățămînt, Știință, Cultură,
Poligrafie, Presă și Edituri

ANUL XVII (XXXVIII) Nr. 296 (1 382)

Simbătă, 21 februarie 1987

8 pagini — 2,50 lei

CONDUCEREA ȘTIINȚIFICĂ — PREMIȘĂ DEFINITORIE

A ÎNVĂȚĂMÎNTULUI DE CALITATE

Din tumultul de gânduri pe care le-a născut cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la ședința Comitetului Politic Executiv din 30 ianuarie a.e., o semnificație aparte are modul răsplat în care se cere „aplicarea prevederilor legilor în ce privește înnoirea și rotația cadrelor și în ce privește concursul la promovarea în muncă”. Aprecierii pozitive a secretarului general al partidului în legătură cu aplicarea principiului rotației cadrelor de conducere în învățămînt constituie un prilej de justificată satisfacție pentru toți cei ce lucrăm în acest domeniu. Este însă o datorie de conștiință ca multiplele învățămînte desprinse din această adevărată lecție de analiză și de critică viguroasă și severă, să se facă puternic simțite printr-un grad mai înalt de angajare a întregului personal didactic la temeinica pregătire teoretică și practică a tineretului școlar.

1. În domeniul nostru, al învățămîntului, s-a acumulat o anumită experiență în rotirea cadrelor de conducere din întregul sistem, la intervalele de timp riguros determinate de lege.

Se știe că, de regulă, aceeași persoană nu poate îndeplini funcția respectivă mai mult de două perioade consecutive de patru ani. Tot în privința rotirii directorilor facem și precizarea că, în general, orice etapă de muncă este legală și determinată de cea precedentă prin intermediul unui mare număr de condiții și factori, a căror importanță este uneori atât de evidentă, încît multe tendințe de evoluție, obiective și măsuri pot fi considerate ca o prelungire a celor profilate în perioadele anterioare.

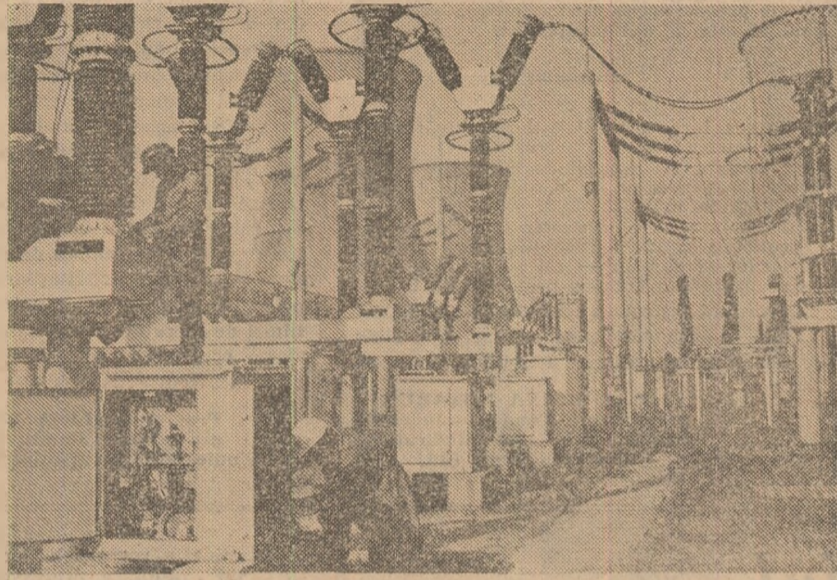
2. Principiul rotației are o seamă de temelii. Mai întii, înlesnirea pentru un cerc tot mai larg de cadre didactice să participe direct și efectiv la actul conducerii în împrejurările în care, dacă s-ar fi menținut statul monolitic al „directorului pe viață”, situațiile nedorite ale dezechilibrului dintre competența didactică și cea de conducere s-ar fi înmulțit. După cum bine se cunoaște, pericolul rutinării, iar în cazuri mai grave, al despecializării treptate pentru persoanele aflate timp îndelungat în funcții de conducere are drept cauze extensia și dispersia preocupărilor, cumului de răspunderi și micșorarea timpului destinat pregătirii și activității în profesia didactică. În al doilea rînd, rotirea se înscrie organic, ca un principiu, în viața și construcția de partid, principiu care imprimă democrației socialiste un conținut real și asigură conducerea, pe rînd, de către cei mai mulți membri ai colectivului profesoral. În al treilea rînd, se porneste de la premisa că rotirea asigură o calitate superioară în activitatea de conducere, prin faptul că noii directori trebuie să aibă acele calități și capacități care, nu numai că le îngăduie să-și îndeplinească în bune condiții atribuțiile funcției, ci, în mod dialectic, să obțină și rezultate superioare față de predecesorii.

3. Conducerea științifică și-a cucerit titlul de „meserie” în rînd cu celelalte profesii și în consonanță cu recunoașterile științei și experienței contemporane. So impune, în consecință, însușirea acestei „meserii”. Și, într-adevăr, de mult s-a trecut de la o tratare teoretică și de principiu, la o abordare practică a inițierii sau formării și perfecționării directorilor de școli pentru activitatea de conducere. Experiența acumulată formează deja un întreg teoretic, metodologic și practic.

Apreciind spiritul emulativ fecund care se manifestă față de activitatea actuală promoții de directori nou numiți în învățămîntul liceal, profesional și de maștri, ni se pare firesc să fie mai deplin valorificate ideile, preocupările, realizările și programele cristalizate cu prilejul stagiilor anterioare de formare și de perfecționare. Totodată, fiindcă sintem în pragul unor acțiuni cu caracter unitar la scara întregii țări, se simte nevoia unei confruntări prealabile mai largi și mai amănunțite în acest domeniu permanent dinamic, deschis restructurărilor accelerate, transformărilor și inovațiilor. Referindu-ne, spre ilustrare, la dominantele valorice care determină reconsiderarea registrului problematicii conducerii unităților școlare, noile dimensiuni ale acesteia, dar și aspectele calitative noi sub raportul îndrumării și controlului și care justifică ridicarea capacităților de înțelegere și de acțiune ale directorilor, constatăm că ele sînt multiple și profunde. Între acestea se înscriu: accentuarea caracterului practic-aplicativ al instruirii școlare, cu depășirea tendințelor intelectualiste clasice și integrarea tot mai armonioasă în lumea producției și a cercetării; schimbarea opției în aprecierea personalului didactic și a unităților, în sensul creșterii substanțiale a ponderii factorilor calitativi și de eficiență, care influențează decisiv asupra rezultatelor instructiv-educative din cadrul lecțiilor și al celorlalte activități de instruire teoretică și practică; dezvoltarea unor noi tehnologii și, mai ales, a celor bazate pe microelectronică, avînd drept consecință, pentru învățămînt, necesitatea inițierii tehnologice a elevilor pe mașinile, utilajele și instalațiile cele mai moderne din unitatea patronatoare sau din alte unități de profil, însușirea limbajelor alternative de codificare și prelucrare a informațiilor; pregătirea pentru profesiile noi, aflate în creștere neîntreruptă față de altele care dispar; declanșarea unui curent de interes din partea in-

Conf. dr. VASILE V. POPESCU

(Continuare în pag. a 3-a)

Energia și afirmarea spiritului de economisire

Continua ridicare a calității în toate sectoarele industriei și economiei noastre impune cu necesitate și afirmarea spiritului de economisire a cărei importanță a fost subliniată frecvent în ultima vreme în documentele de partid. Conducerea partidului și statului a solicitat tuturor și fiecăruia dintre noi un efort suplimentar pentru încadrarea strictă în noile cote de consum diminuate cu 20—30 la sută față de cele aplicate pînă la începutul acestei luni. Aceste cote au fost stabilite prin Decret al Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, decret care prevede măsuri ferme pentru economisirea la maximum a gazelor naturale și a energiei electrice. În acest context, afirmarea spiritului de economisire riguroasă a energiei de

orice fel, dar, în primul rînd, a gazelor naturale și a energiei electrice este o cerință prioritară, o îndatorire patriotică a fiecărui om al muncii, a fiecărui cetățean.

În interesul dezvoltării economico-sociale generale, pe întreg cuprinsul țării s-au luat măsuri severe, aplicate cu fermitate, pentru a asigura energia și combustibilul necesare bunului mers al economiei naționale, pentru încadrarea strictă în normele de consum aprobate. Prin găsirea și aplicarea unor soluții eficiente, prin depistarea tuturor posibilităților de reducere a consumurilor de energie electrică și gaze naturale se asigură condiții esențiale pentru îndeplinirea, la cei mai înalți parametri, a sarcinilor de plan din acest an.

Alături de întregul popor, oamenii

școlii, tineretul școlar s-au angajat jern în această amplă campanie de economisire. Pentru cadrele didactice, pentru elevi, afirmarea spiritului de economisire îmbracă două aspecte. Unul este acela de interes imediat: a răspunde prin toate măsurile specifice domeniului nostru de activitate, învățămîntului, necesității de a nu risipi nici un strop de energie. Pretutindeni, în spațiile de școlarizare, în săli de clasă, în cabinete, în laboratoare, în săli, în ateliere școlare s-au luat măsuri severe pentru economisirea energiei electrice și a gazelor naturale. Elevii sînt îndrumați de către educatori ca, acasă, în propriile lor familii, în gospodăria părinților lor, să contribuie prin propria lor atitudine și comportare la economisirea de energie. Acesta ar fi aspectul concret, cu implicații directe în efortul general de economisire. Cel de-al doilea aspect privește munca de educație desfășurată de cadrele didactice în rîndul elevilor, muncă între ale cărei obiective prioritare permanente se află cultivarea spiritului de economisire. Elevii învață, de la cea mai fragedă vîrstă, că avuția națională, în condițiile societății noastre socialiste, ne aparține nouă, tuturor, în calitate de proprietari, de producători și beneficiari, și nouă ne revine îndatorirea de a o gospodări cu cea mai mare grijă, cu cel mai mare randament. Iar buna gospodărire a acestei avuții înseamnă implicit limitarea consumurilor la strictul necesar, utilizarea economică și rațională a energiei; a mașinilor și utilajelor, a tuturor mijloacelor de producție, a materiilor prime și materialelor. Participarea elevilor la re-integrarea în circuitul productiv a materialelor recuperabile și refolosibile este de acum un fapt generalizat în toate școlile din țara noastră, ceea ce constituie o probă concretă și eloquentă a înțeleșului pe care l-a căpătat în rîndurile tineretului școlar ideea de economisire în folos obște.

Afirmarea spiritului de economisire comportă din partea cadrelor didactice o muncă susținută de educație, prin care se formează înalte trăsături de conștiință și de caracter convertibile în valori materiale și spirituale.

OCTAVIAN BUZESCU

Cerințe unitare în pregătirea temeinică a elevilor

Pornind de la principiile fundamentale ale științei conducerii, consiliul de conducere al Liceului de Matematică-Fizică „Gheorghe Lazăr” din Sibiu este riguros preocupat, pe de o parte, de proiectarea și elaborarea planului general de muncă — rod al concepției colective —, pe de altă parte, de înlăturarea obiectivelor stabilite — rezultat al unei competențe munci de îndrumare și coordonare, al acțiunii întregului colectiv de oameni ai muncii din școală — ca și de evaluarea corectă a aportului fiecăruia dintre aceștia, a activității noastre de ansamblu, la sfîrșitul unei perioade.

Ținînd seama de specificul muncii din liceul nostru, care are dublu profil (matematică-fizică și mecanică), în fixarea obiectivelor și indeșelbi a măsurilor ce concurează la realizarea lor, consiliul de conducere, sub direcția îndrumare a biroului organizației de partid, se bazează pe cunoașterea aprofundată a sarcinilor ce revin învățămîntului în etapa actuală, izvoarele din documentele de partid și de stat, din cuvîntările secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a deciziilor și îndrumărilor Ministerului Educației și Învățămîntului și Inspectoratului Școlar Județean; de asemenea, în planificarea muncii din fiecare an școlar avem în vedere lipsurile semnalate în activitatea pe care am desfășurat-o în precedentul an de învățămînt.

Și pentru anul școlar 1986—1987, unul dintre obiectivele principale incluse în planul nostru de muncă îl constituie optimizarea procesului instructiv-educativ în vederea temeiniciei pregătirii școlare și profesionale a elevilor, urmărind, în acest scop: creșterea nivelului lor de pregătire politică, ideologică și științifică; instruirea tehnico-practică a acestora în interdependență cu necesarul forței de muncă și cu structura profesiilor la nivelul județului și al țării; educarea elevilor în spiritul concepției materialist-dialectice și istorice despre natură și societate, al dragostei față de

patrie, partid și popor, al atașamentului față de idealurile de pace și progres social, al principiilor eticii și echității socialiste.

Deoarece calitatea procesului instructiv-educativ din școală depinde, în mare măsură de buna organizare și desășurare a activității cadrelor de specialitate și a comisiilor metodice, planurile de muncă ale acestora concretizează obiectivele generale amintite mai sus în sarcini precise, incluzînd responsabilități nominalizate și termene de îndeplinire. Astfel, pentru realizarea integrală a conținutului programelor școlare, cadrele de specialitate și comisiile metodice și-au propus, ca sarcină permanentă, aplicarea creatoare a tehnologiei didactice moderne, elaborarea unor modele de proiecte de lecții.

Alte aspecte concrete ale activității didactice care stau în atenția colectivului de cadet și a comisiilor metodice se referă la: integrarea în lecție a ideilor reieșite din documentele de partid și de stat; cunoașterea de către elevi a geografiei și istoriei locale, în strînsă relație cu geografia și istoria patriei, a realităților social-economice ale județului Sibiu; predarea inter- și intradisciplinară a obiectelor de învățămînt, cu precădere a celor fundamentale și sociale; creșterea caracterului practic-aplicativ al instruirii elevilor și valorificarea valențelor educative ale lecției; stimularea spiritului de investigație și cultivarea creativității acestora în cadrul procesului de predare-învățare, al activităților practice, al cercurilor pe obiecte de învățămînt sau al unor activități extrașcolare; valorificarea cunoștințelor asimilate de elevi la disciplinele fundamentale și tehnice prin realizarea unor lucrări practice de bacalaureat în scopul autodotării liceului și al confecționării unor mijloace de învățămînt; sprijinirea elevilor care întîmpină dificultăți în învățare prin activitate diferențiată (în lecții), prin meditații și consultații; evaluarea ritmică și concretă a cunoștințelor și

muncii elevilor, pe baza tehnicilor și procedurilor promovate de pedagogia modernă. În același scop, al evaluării progresului școlar, conducerea colectivă a liceului organizează, ritmic, sondaje scrise, pe clase de elevi, rezultatele obținute fiind discutate în ședințele de analiză trimestriale sau în cele ale biroului executiv.

Multe dintre adunările generale ale oamenilor muncii abordează teme care deliază activitatea didactică, alit sub aspectul conținutului științific al disciplinelor de specialitate (de exemplu, informații de actualitate și de mare circulație, în domeniul tehnico-științific), cit și din punct de vedere metode-

de. În scopul realizării într-o concepție unitară a educației prin muncă și pentru muncă a elevilor, sarcinile majore, cu acest conținut, prevăzute în planul general de muncă, se rezăsesse și în planul de activitate al comisiilor dirigintilor, alcătuit împreună cu consiliul de conducere, referindu-se, în principal, la modul în care se desfășoară instruirea tehnico-practică a elevilor fiecărei clase, dar și la aria largă de acțiuni patriotice la care participă aceștia.

Preocupările noastre pentru educația comunistă, revoluționară a elevilor liceului se oglindesc și în programul unitar — elaborat în perspectivă trimestrială — al activităților politico-ideologice, tehnico-științifice, cultural-educative și sportive organizate cu aceștia.

Bineînțeles, calitatea și eficiența întregii noastre munci, reflectate în pregătirea școlară și profesională a elevilor, presupun angajarea plenară a tuturor cadrelor didactice ale liceului în înlăturarea integrală a obiectivelor prevăzute și, în același timp, imbinarea armonioasă a răspunderii colective cu cea individuală. În acest fel vom reuși să ne perfecționăm, să ne îmbunătățim și activitatea de conducere, îndeplinindu-ne înalta și frumoașă îndatorire de educatori comunisti, aceea de a forma, la nivelul exigențelor societății noastre socialiste, viitorii oameni ai muncii, constructorii de mine ai comunismului.

Prof. IOAN IGNA
directorul Liceului de Matematică-Fizică „Gheorghe Lazăr” din Sibiu

VIATA SINDICALĂ

Conferințele anuale de dări de seamă

Adunările și conferințele anuale de dări de seamă ale organizațiilor sindicale s-au desfășurat în lumina tezilor, indicațiilor și orientărilor cuprinse în Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 30 ianuarie a.c. — document programatic care constituie un mobilizator program de muncă și acțiune al întregului popor. Urmind indicațiile cuprinse în documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R., ale primului Congres al științei și învățămîntului, pe baza orientărilor și sarcinilor desprinse din documentele Congresului U.G.S.R., analizele au pus un accent deosebit pe creșterea responsabilității, disciplinei, exigenței, competenței, spiritului revoluționar în munca fiecărui slujitor al școlii.

Cum este și firesc, referindu-se la rezultatele obținute în procesul instructiv-educativ, adunările au dezbătut, cu prioritate, modul în care organele sindicale, consiliile de conducere, s-au preocupat de perfecționarea profesională a tuturor categoriilor de oameni ai muncii din învățămînt.

În adunările și conferințele de dări de seamă ale organizațiilor sindicale din învățămînt din județul Cluj s-a relevat că acțiunile de perfecționare au fost mai bine organizate, diversificate și adaptate specificului clasei și școlii unde își desfășoară activitatea fiecare cadru didactic. Aceste acțiuni au constituit, totodată, un cadru propice pentru cercetarea pedagogică, pentru perfecționarea profesională, mai ales a cadrelor tinere, aflate în stagiatură. Inspectoratul Școlar, Comisia Județeană Pentru Activitatea Sindicatelor din Învățămînt s-au implicat mai mult în organizarea și îndrumarea unor activități metodice cu caracter practic sau de informare științifică și psihopedagogică, colaborând, în rea-

lizarea lor, cu specialiști din învățămîntul superior și din cercetare. O atenție deosebită s-a acordat desfășurării etapei de masă a acțiunii „Creativitate și eficiență în învățămînt” și întrecerii socialiste. Lucrările inscripționate în tematica „Educația patriotică și revoluționară a preșcolarilor și elevilor — căi și modalități de realizare” au cuprins peste 950 de titluri, abordînd instruirea asistată de calculator, mai buna valorificare a bazei materiale din școli, proiectarea activității didactice.

Prof. DOINA ROTARU
președintele Comisiei Județene
Pentru Activitatea Sindicatelor
din Învățămînt Cluj

În realizarea sarcinilor ce-i revin, Comitetul Sindicatului Învățămînt Brașov a colaborat cu comisiile și consiliile pe probleme, care și-au desfășurat activitatea în baza unor planuri de muncă trimestriale, cu obiective și acțiuni ce se regăsesc în planurile de muncă ale comitetului. Astfel, conferința a relevat orientarea activității comisiei profesionale spre sporirea eficienței măsurilor ce vizează: perfecționarea și autoperfecționarea metodică și de specialitate a cadrelor didactice; perfecționarea procesului instructiv-educativ; stimularea, îndrumarea și valorificarea cercetărilor științifice, fundamentale și aplicate, în domeniul de specialitate și cel al tehnologiei didactice. În vederea realizării acestor obiective, comisia a colaborat cu Inspectoratul Școlar Județean, cu Universitatea din Brașov, cu Liceul Pedagogic și cu Biblioteca Județeană și a organizat următoarele acțiuni: **dezbaterile** cu activul din școli a unor teme privind activitatea de perfecționare și autoperfecționare a cadrelor didactice („Tehnica documentării”, „Constituirea fondului documentar pentru cadrele didactice la locul de muncă: rolul Bibliotecii Județene și al bibliotecilor școlare”); **schimb de experiență** pe tema: „Eficiența activităților metodice în perfecționarea personalului didactic”; **întîlniri de lucru** ale responsabililor cu probleme profesionale din grădinițe și școli și de la Liceul Pedagogic.

Prof. CAROLINA SULU
președintele Comitetului
Sindicatului Învățămînt Brașov

În județul Bacău, în conferința de dare de seamă s-a precizat că schimburile de experiență, analizele și studiile inițiate la nivelul grupelor sindicale din școli și al comitetelor au creat multiple posibilități de perfecționare profesională a membrilor de sindicat prin abordarea și profundarea unor aspecte referitoare la însușirea și aplicarea tehnologiilor didactice moderne, optimizarea relației profesor-elev și a metodelor active în predare, corelarea eficientă a activităților teoretice, practice și de cercetare. Valorificînd mai bine cadrul organizatoric optim al grupei sindicale — de informare și schimb de experiență — am repropoziat activități concrete privind cunoașterea psihopedagogică a elevilor, educarea lor moral-civică, precum și acțiuni în vederea bune pregătiri a elevilor pentru meserie, orientării lor școlare și profesionale raportate la aptitudini și interese, la cerințele prioritare ale economiei județului nostru și ale țării.

Comisia Județeană Pentru Activitatea Sindicatelor din Învățămînt s-a preocupat de creșterea rolului grupelor sindicale din școli, în vederea promovării ordinii și a disciplinei în muncă, integrării socio-profesionale a absolvenților reparați în învățămînt, însușirii temeinice și aplicării hotărîrilor de partid și de stat.

Evaluînd în spirit exigent munca desfășurată, analizînd cu responsabilitate cauzele unor neîmpliniri, ne propunem intensificarea eforturilor pentru îmbunătățirea întregii activități și pentru întărirea vieții interne de organizație.

Prof. CONSTANȚA DUMITRIU
președintele Comisiei Județene
Pentru Activitatea Sindicatelor
din Învățămînt Bacău

Dialog colegial

În scrisoarea pe care ne-o adresează, al statornic colaborator al revistei noastre, profesorul Liviu Lucașiu (Școala din Baia de Criș, jud. Hunedoara) ne scrie pe scurt (prea sumar ca să o putem publica) despre metodologia redactării comentariului literar și misiunea profesorului de a-i obișnui pe elevi cu o abordare critică a lecturilor literare. „Elevii trebuie determinați să înțeleagă că un comentariu de text nu se referă la o însușire de fapte sau evenimente, nu este o simplă compunere, un rezumat, ci presupune o interpretare critică, originală a textului literar”. Întru totul de acord cu colaboratorul nostru, că un profesor își pregătește elevii încă din primele clase gimnaziale, pentru ca să deprindă treptat „însușirea tehnicilor de studiu și a metodelor de cercetare și descoperire a informației”, subliniem rolul determinant al cunoașterii, de către elevi, prin contact nemijlocit, a operei literare respective.

O cuprinzătoare pledoarie privind rolul conversației situaționale în consolidarea deprinderilor de exprimare într-o limbă străină, respectiv franceză, am primit de la profesoara Doina Simona Răcolța (Școala din Lucăcești, jud. Satu Mare). O preocupare meritorie de a spori competența lingvistică a elevilor! De un real folos, pare să vă fie. În acest scop, stimată tovarășă profesoară, „dosarul de conversație”, pe care l-ați alcătuit, avînd ca punct de plecare textele din manualele pentru anii III și IV de studiu. Acesta cuprinde dialoguri pentru conversația orală și scrisă pe teme diferite. O sugestie și pentru colegii aflați la început de drum în profesie!

Plecînd de la dezideratul că lecțiile de istorie contemporană a patriei oferă convingătoare exemple pentru educația patriotică a elevilor, învățătoarele Aurelia Martin (Școala Nr. 1 din Lupeni, jud. Hunedoara) și Maria Păun (Școala din Hlăpești, comuna Dragomirești, jud. Neamț) se opresc la câteva modalități prin care o realizează. Astfel, în abordarea temelor referitoare la istoria contemporană, Aurelia Martin a dezvoltat elevilor mai întîi sensurile multiple ale noțiunii de erou contemporan, iar Maria Păun, așa cum ne scrie într-o emoționantă pledoarie pentru deosebita valoare formativă a istoriei, pe cele ale noțiunii de patrie: „În acest sens, am urmărit să-i înarmez pe elevi cu numeroase adevăruri fundamentale, între care acelea privind legătura noastră indisolubilă cu locurile străbune, înrădăcinarea organică în gîia strămoșească, permanența, fără cîntire, a poporului român, în ciuda furtunilor și greutăților timpului, pe pămîntul patriei”.

„Material didactic pentru predarea matematicii” se intitulează articolul învățătoarei Paula Drăgan (Școala din Tașca, jud. Neamț) și cuprinde scurte referiri la modul în care folosește „banda numerelor” (o variantă a rigletei), utilizată în predarea învățării adunării și scăderii numerelor.

Ce procedeu al semantizării poate fi considerat optim? Cînd și cum se introduce și se explică un nou cuvînt în predarea-învățarea unei limbi moderne? Răspunsurile ni le oferă, într-un articol pe această temă, prof. Odarea Ardelean (Școala Nr. 1 din Sighetu Marmației). Dintre procedeele de semantizare, colaboratorul nostru se opreste la cel bazat pe relațiile de structură și sens dintre cuvinte și dă numeroase exemple de contexte ce pot favoriza explicația acestora.

O analiză comparativă asupra contextelor infinitivale (morfo-sintactice) — întîlnite în textele de limbă franceză din manualele de gimnaziu — și a transcodării lor în limba română i-a prilejuit colaboratorului nostru, profesorul Constantin Iiescu (Școala Nr. 26 din Piatra Neamț), constatarea că infinitivul francez poate fi tradus prin diferite eteronime: forma lungă și scurtă a infinitivului, supin, imperativ, propoziție subordonată cu predicat la conjunctiv, sau la timpuri perifrastice ale indicativului (situația cea mai des întîlnită).

Într-o altă scurtă scrisoare, același colaborator subliniază importanța unui mijloc de învățămînt modest — dar foarte eficient în predarea limbii franceze la începători — fiolograf. Sintem convinși că majoritatea colegilor noștri îl utilizează cu succes în același scop: ca suport vizual în însușirea lexicului.

C. GÎRMACEA

● Planificîndu-și tematica cercului de istorie „Cutezători”, al elevilor de la Școala Nr. 11 din Roman, județul Neamț, profesorul Ivan Virgil, conducătorul acestuia, ne prezintă felul în care și-a propus să evidențieze, prin această activitate școlară, semnificația unor importante evenimente din istoria patriei noastre, pe care le aniversăm în anul 1987: 80 de ani de la răscoalele țărănești din 1907, 110 ani de la proclamarea independenței de stat a României, 65 de ani de la crearea Uniunii Tineretului Comunist din țara noastră și 40 de ani de la proclamarea Republicii. Dezbaterile din cadrul cercurilor, complete cu vizite și excursii la muzee și monumente istorice, la importante obiective economice și culturale, formează — așa cum ne scrie profesorul Ivan Virgil — convingătoare modalități de relevare a eforturilor și sacrificiilor pe care le-au făcut înaintașii în lupta pentru independența națională, pentru dreptate socială, a marilor realizări din anii socialismului, îndeosebi după Congresul al IX-lea, a excepționalei contribuții teoretice și practice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarului general al partidului, la edificarea noii societăți, la înflorirea scumpei noastre patrii. ● Cu sprijinul Inspectoratului Școlar Județean și al Comisiei Județene a Sindicatelor din Învățămînt, în județul Hunedoara s-au organizat numeroase acțiuni politico-educative și metodic-științifice, avînd ca scop perfecționarea cadrelor de conducere din unitățile de învățămînt.

PROGRAMA CADRU
A CONCURSULUI
DE ISTORIA ROMÂNIEI

Clasa a VIII-a

— La faza pe clasă: Trăsăturile generale ale orînduirii comunei primitive; epoca pietrei; epoca metalelor. Destrămarea comunei primitive. Dacia și daco-geții. Statul dac centralizat și independent în vremea lui Burebista și Decebal. Dacia în timpul stăpînirii romane (sec. II—III e.n.). Formarea poporului român și a limbii române.

— La faza pe școală, se adaugă: Evoluția societății românești la începuturile feudalismului.

— La faza județeană, se adaugă: Formarea statelor feudale românești; evoluția Țărilor Române de la formarea statelor feudale independente pînă la unirea lor politică sub conducerea lui Mihai Viteazul.

— La faza pe țară, se adaugă: Dezvoltarea culturii pînă la sfîrșitul secolului al XVI-lea. Caracterul unitar și original al culturii poporului român.

mint, a responsabililor de cercuri, a diriginților, a profesorilor de diferite specialități și a bibliotecarilor școlari. Amintim cîteva dintre temele dezbaterilor, instruirilor sau activităților din zilele metodice — despre care ne scrie corespondentul nostru Ioan Vlad, din Hunedoara — care au avut loc, în acest an școlar, la nivelul județului sau unităților școlare: „Conducerea științifică a activității în liceu. Etapele fundamentării și înlăptuirii actului decizional”; „Obiectivele stabilite și rezultatele obținute în munca de autogospodărire și autodotare”; „Conceperea, proiectarea și organizarea activității de perfecționare anuală la toate nivelurile, pe discipline și cicluri de învățămînt”; „Rolul și personalitatea diriginților în educația comunistă a elevilor” (la Deva, Petroșani, Brad și Hăgeș); „Activitatea diriginților în sistemul muncii din școală. Sarcinile ce revin comisiei diriginților și responsabilului acesteia” (la Deva și Petroșani); „Contribuția tuturor profesorilor la ridicarea nivelului de însușire a limbii române de către elevi, la educarea moral-celătească și patriotică a acestora”; „Modalități de organizare și desfășurare a activității metodic-științifice, de perfecționare profesională la nivelul catedrei”; „Modalități de aplicare creatoare a programului de instruire practică la clasele V—VIII” (la Hunedoara, Petroșani, Hăgeș, Orăștie); „Aportul profesorului de muzică în pregătirea formațiilor de elevi participante la cea de a VI-a ediție a Festivalului Național „Cîntarea României”; „Biblioteca — lectură — creativitatea, o relație cu multiple valențe formative”.

● De la profesorul Aurel Manea, din Busteni, am primit nenumărate știri care consemnează activitatea meritorie a unor cadre didactice și elevi, acțiuni și manifestări organizate în unități de învățămînt din județul Prahova. Mulțumindu-i colaboratorului nostru, menționăm două dintre acestea: La Ploiești s-a desfășurat de curînd un instructiv și fructuos dialog al profesorilor de biologie din

județul Prahova cu prof. univ. dr. Ion Anghel, președintele Societății de Științe Biologice din S.R. România. Expunerea acestuia, „Probleme actuale de biologie”, a suscitat un interes deosebit în rîndul numeroșilor participanți, oferindu-le informații de actualitate din domeniul geneticii, biotehnologiei, protecției naturii patriei și a Terrei. ● Adresat cadrelor didactice din învățămîntul gimnazial și liceal „Caietul profesorului diriginț”, editat prin grija Inspectoratului Școlar Județean Prahova, pune la dispoziția acestora un bogat material informativ cu privire la alcătuirea planului anual și trimestrial al muncii educative, la organizarea și evaluarea activității instructiv-educative din școală, la rețeaua liceelor și școlilor profesionale din județ. Autorii acestui Caiet sînt profesorii Rodica Dragu și Petre Ghizilă, inspectori școlari, și prof. Marian Bălățu de la Școala Nr. 1 din Busteni.

● Un fertil schimb de experiență și de opinii, un cadru real de promovare a metodelor didactice valoroase a prilejuit acțiunea organizată în ultima decadă a lunii ianuarie, la nivelul întregii țări, în scopul perfecționării educatoarelor în problemele muncii politico-educative, oglindite în numărul mare de referate și comunicări, demonstrații practice, activități deschise, expoziții de lucrări, prezentări de proiecte didactice, urmate de dezbateri creatoare. Comunicări inedite pe teme de educație moral-politică și patriotică au prezentat în județul Sălaj: Ileana Vancea, Grădinița Nr. 2, Sîmleu Silvaniei; Floare Vlăde, Grădinița Nr. 12 și Florina Toma, Grădinița Nr. 9, Zalău; în județul Călărași: Nicoleta Mihailinc, Grădinița Nr. 1, Ulmeni; Vanghelita Neagu, Grădinița Lehlu-Gară; în municipiul București: Maria Cata, Grădinița Nr. 116, Victoria Olteanu, Grădinița F.L.P.B.; Eugenia Tudor, Grădinița I.M.U.A.B., Florica Girleanu, Grădinița Nr. 228 și Maria Nistor de la Grădinița Nr. 5.

VALERIA BACIU

„Creativitate și eficiență în învățămînt”

În vederea înlăptuirii sarcinilor ce revin învățămîntului din documentele celui de al XIII-lea Congres al partidului, ale Congresului educației și învățămîntului, din orientările și indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu privind educarea patriotică, revoluționară a tineretului, Ministerul Educației și Învățămîntului și Comitetul Uniunii Sindicatelor din Învățămînt, Știință, Cultură, Presă, Poligrafie și Edituri au organizat ediția a III-a a manifestării metodic-științifice „Creativitate și eficiență în învățămînt”, inscripșă în cadrul Festivalului Național „Cîntarea României” avînd ca temă: „Educația patriotică, militant-revoluționară a preșcolarilor, elevilor și studenților în procesul instructiv-educativ; căi și mijloace de realizare”. În această perioadă, se desfășoară etapa județeană a acestei manifestări. Inspectoratele școlare județene și al municipiului București, comisiile pentru activitatea sindicatelor din învățămînt, sub conducerea organizațiilor de partid, în colaborare cu filialele societăților științifice ale cadrelor didactice și organizațiile județene de copii și tineret, asigură o bună desfășurare acestei acțiuni. Etapa finală va avea loc în luna iunie a.c.

V. A.

Concursurile școlare pe discipline de învățămînt

În această perioadă se desfășoară etapa județeană și pe municipiul București a concursurilor școlare pe discipline de învățămînt. Acțiune de mare însemnătate în afirmarea pregătirii temeinice a elevilor, a aptitudinilor, a spiritului de creație și a talentului acestora, concursurile școlare oferă posibilitatea evaluării nivelului de pregătire teoretică și practică a celor mai buni elevi, a selecționării, încă de la vîrstele mai mici ale școlarității, a celor care vor deveni oameni de știință și cultură, specialiști în diverse domenii ale cunoașterii. Acestea permit, totodată, întreprinderea unor măsuri corespunzătoare pentru continua îmbunătățire a procesului instructiv-educativ, pentru creșterea aportului școlii la formarea cadrelor, la educarea patriotică multilaterală a tinerelor generații.

„Trebuie să acționăm cu toată hotărîrea în vederea bunei organizări și funcționării a organelor colective, a dezbaterii și adoptării celor mai bune hotărîri.”

NICOLAE CEAUȘESCU

CONDUCEREA ȘTIINȚIFICĂ — PREMISĂ DEFINITORIE A ÎNVĂȚĂMÎNTULUI DE CALITATE

(Urmare din pag. 1)

reprezinderilor și centralelor în favoarea modernizării atelierelor-școală și asigurării accesului elevilor la noile mașini, utilaje și instalații modernizate; calificarea polyvalentă în profile largi, pe fondul unui cuprinzător orizont de cultură generală imbinat armonios cu specializarea profesională; dezvoltarea capacității de investigație și a spiritului critic, concomitent cu intensificarea caracterului formativ al învățămîntului, cultivarea creativității științifice, tehnice și artistice; asimilarea tehnicilor de autodidaxie și învățare permanentă; formarea tineretului în concordanță deplină cu valorile politico-ideologice ale societății noastre; întărirea educației materialist-științifice, patriotice și a spiritului revoluționar în participarea la activitatea socială.

Transpunerea în viață a acestor dominante valorice, formulate sau inspirate din politica școlară creatoare a partidului nostru, se realizează prin activitatea susținută din cadrul fiecărei unități școlare. Acest așezămînt de civilizație și cultură poartă, în ultimă instanță, amprenta priceperii, dăruirii și stilului de muncă al conducătorilor săi, respectiv al directorului și al celorlalți membri ai consiliului de conducere. Promovarea principiului conducerii colective și a

structurii organizatorice corespunzătoare pentru realizarea lui pune probleme cu mult mai complexe și în legătură cu rolul și atribuțiile directorului. El rămîne punctul terminus în filiera ierarhică de conducere luată în plan individual a oricărei școli și profesiei sale de conducător este considerată o profesiune a noului, menită să susțină formarea noului și să stimuleze potențialul de gîndire și capacitatea de acțiune a întregii colectivități școlare.

4. Directorii de școli și-au croit drum spre aceste posturi de conducere în primul rînd pe baza calităților profesionale și moral-politice, precum și a meritelor incontestabile în exercitarea profesiei didactice. Rezultatele deosebite în activitatea didactico-educativă recunoscute, apreciate și validate în diverse forme constituie condiția potențială atît pentru promovarea și deținerea funcției de conducere, cît și pentru complementul de cunoștințe și abilități necesare exercitării acesteia, considerată în fapt o nouă profesie suprapusă celei didactice. Activitatea de profesor constituie deci coloana axială a îndeplinirii funcției de director. Sînt cel puțin două argumente care justifică o asemenea teză. Astfel, stilul relațiilor cu elevii îi oferă directorului un plus de cunoaștere și de experiență și este folosit, pe alt plan, drept cadru de

referință cu o notă specifică în modul de a gîndi, a acționa și a se comporta în exercitarea atribuțiilor la nivelul școlii. Este vorba în fapt de stilul activităților de conducere a procesului instructiv-educativ și al relațiilor profesor-elevi care cuprînde în calcul, într-o măsură mai mare sau mai mică, aproape toate problemele stilului relațiilor director — cadre didactice. Nivelul ierarhic al directorului este cel mai apropiat de bază, deci nivelul ierarhiei lui în relațiile cu personalul didactic este limitat la minimum. În altă ordine de idei, într-o foarte mare măsură, activitatea de conducere a directorului se axează în principiu pe îndrumarea procesului instructiv-educativ, pe stimularea inițiativei colective și individuale, a responsabilității în muncă a educatorilor și elevilor, perfecționarea instrumentelor de evaluare, selecționarea dominantelor pozitive din activitatea profesorilor, specialiștilor din întreprinderi și a maiștrilor-instructori în vederea generalizării lor în practica școlară curentă la scara întregii unități. Practica premergătoare la catedră este, din această cauză, obligatorie în selecționarea directorilor de școală, fiind prevăzută expres și în legislația școlară.

5. Din constatările noastre la cursurile de perfecționare a directorilor organizate în trecut am desprins, dincolo de împrejurările în care operăm cu argumente din domeniul „bunului simț”, două situații. Prima se referă la faptul că sînt directori care nu știu ceea ce ar trebui să știe chiar din modalitățile de adaptare și, deci, de transpunere la nivelul conducerii școlii a unor aspecte din stilul activității lor ca profesori în relațiile cu elevii. Cea de-a doua are în vedere prezentarea modelelor, metodelor și regulilor elaborate de alții și conceptualizate în literatura destinată conducerii științifice care le oferă, în cadrul stagiilor de perfecționare, un plus de cunoaștere în vederea autoreglării propriului comportament, adoptării stilului cel mai potrivit cadrului de referință pe care-l au în unitatea lor școlară, preocupării pentru promovarea unui stil al relațiilor cu caracter științific ale cărui coordonate au fost validate de eficiență. De aceea un moment de demaraj al acestor importante cunoștințe și indelelniciri l-au constituit expunerile, schimburile de experiență și dezbaterile, cu intercalarea unor semnificative probleme de studiu de caz, pe anumite teme cum ar fi: „Reconsiderarea conținutului și metodologiei didactice a diferitelor obiecte de învățămînt, în condițiile revoluției științifice și tehnice contemporane. Preocuparea conducerii școlii pentru integrarea tehnicilor moderne de educație și instrucție în

școală”; „Exigențele educației ideologice, moral-politice și patriotice revoluționare a tineretului școlar”; „Coordonatele activității de conducere pentru asigurarea conlucrării factorilor educațivi din școală și pentru integrarea influențelor exercitate de aceștia într-un sistem unic de educație”; „Organizarea și desfășurarea în spirit revoluționar a activității organizațiilor de copii și tineret din școală. Particularități și forme de participare a copiilor și tineretului școlar la activitatea de conducere”; „Coordonatele metodologice ale planificării muncii în școală și documentele prin care se oglindește funcția de planificare”; „Organizarea muncii în școală. Principiul conducerii colective și rolul directorului în asigurarea cadrului organizatoric și funcțional al conducerii colective a școlii”; „Responsabilitate politică și etică a directorului în repartizarea judicioasă a sarcinilor didactice, cultural-educative, social-obștești și administrative între membrii personalului didactic”; „Contribuția directorului la crearea unui climat favorabil stimulării inițiativelor personalului didactic și administrativ-gospodăresc din școală”; „Consiliul de conducere a școlii — componentă, atribuții, funcționalitate; criterii cu privire la repartizarea sarcinilor între membrii consiliului de conducere a școlii”; „Îndrumarea și controlul procesului instructiv-educativ din școală”; „Sprijinul și controlul profesorului aflat în anul debutului școlar”; „Pregătirea și adoptarea deciziei în școală”; „Conducerea școlii și procesul pedagogic al orientării școlare și profesionale a elevilor”; „Aspecte practice ale relației de muncă dintre director și comitele cetățenesti de părinți pe clase și la nivelul școlii”.

Simpla enumerare a unora din temele cuprinse în programa diverselor stagii de perfecționare a directorilor de școli conturează marele număr de probleme pe care le comportă inițierea, formarea sau, după caz, perfecționarea în acest domeniu. Rezultă clar că activitatea de conducere cerc, în afara experienței ca profesor, și, dacă este posibil, de excelent profesor, un anumit echipament științific, care, dacă nu există, se poate dobîndi. Cheia de boltă a întregii activități de conducere este calitatea procesului de instrucție și de educație, iar rezultatul acestei calități decurge din extrema complexitate a componentelor, factorilor și acțiunilor pe care le presupune munca de calitate a directorului, care trebuie privită în totalitate și ca totalitate. Prefigurăm astfel necesitatea examinării ulterioare a acestei probleme nodale.

Coordonarea activității de perfecționare la nivelul școlii

Conștienți că o bună organizare a întregii activități din școală duce nemijlocit la rezultate valoroase, consiliul de conducere al Școlii Nr. 3 din Cugir și-a îndreptat atenția, în mod deosebit, asupra întocmirii unor bune documente de planificare. În cadrul multitudinii de aspecte planificate, o atenție deosebită am acordat domeniului perfecționării profesionale, pedagogice și metodice a cadrelor didactice. În vederea asigurării unei eficiențe sporite a tuturor activităților metodico-științifice conducerea colectivă a elaborat un program anual la nivel de școală — parte componentă a planului de muncă — privind perfecționarea activității metodice și de cercetare științifică, pedagogică și metodică a cadrelor didactice. Acesta prevede: studiul individual și activitatea desfășurată în cadrul comisiilor metodice, al colectivelor de catedră, al consiliilor profesionale cu temă, schimburile de experiență între școli, cercurile pedagogice, sesiunile de comunicări științifice, cursuri de perfecționare, prezentarea la grade didactice.

Din experiența acumulată de-a lungul anilor, am ajuns la concluzia că acțiunile de perfecționare organizate rămîn fără rezultat, dacă nu se continuă, consolidează și diversifică, printr-un studiu individual sistematic, printr-o activitate metodică de calitate, bine planificată, organizată.

Comisiile metodice de la nivelul învățămîntului primar ființează pe ani de studiu, datorită faptului că în școală există 31 clase primare (cu cîte 8, 9 clase paralele). La învățămîntul gimnazial, activitatea metodică se desfășoară în catedre pe specialități și în două comisii ale dirigintilor.

Întreaga activitate metodică din cadrul comisiilor și catedrelor se desfășoară după o riguroasă planificare, cu obiective de cercetare pentru un an școlar, selectate din programul anual de perfecționare și din planul general de muncă.

Desprins din activitățile desfășurate nemijlocit la clasă, analize realizate în fiecare colectiv de catedră și comisia metodică, la începutul anului școlar și al trimestrului, sînt un mijloc eficient de stabilire a strategiei didactice ulterioare.

Activitatea metodică în școală reprezintă principala cale de perfecționare a cadrelor didactice și condiționează calitatea muncii, dar și conturarea unui stil propriu de muncă, rod al colaborării tuturor educatorilor. Pornind de la realitățile școlii, am organizat la nivelul comisiilor metodice de la clasele I-IV și al catedrei profesorilor care predau disciplinele umaniste, schimburi de experiență pe diferite teme.

A devenit o permanentă cuprinderea în planurile noastre de perfecționare a

schimbului de experiență realizat între învățătorii care predau la clasele a IV-a și profesorii de limba română, matematică, biologie, geografie, istorie, sau între învățătorii claselor a IV-a și educatoarele care lucrează cu preșcolarii de la grupa mare. Pentru diminuarea și eliminarea fenomenelor de inadaptare a elevilor la trecerea în ciclul următor se stabilesc măsuri care să ducă la formarea deprinderilor de scriere rapidă și ortografică, dezvoltarea gîndirii matematice prin rezolvarea de exerciții de calcul oral și scris, formarea unor noțiuni științifice de bază la obiectele: geografie, istorie, cunoștințe despre natură, precum și a unui limbaj specific acestor discipline de învățămînt.

Coordonată tot de consiliul de conducere al școlii, activitatea de perfecționare a dirigintilor, organizată în cele două comisii metodice, stimulează activitatea fiecărui diriginte, familiarizîndu-l cu problemele educative specifice învățămîntului gimnazial: formarea profilului moral al elevilor, forme specifice de colaborare cu familia, îmbunătățirea activității de orientare școlară și profesională. Din multitudinea temelor abordate în dezbateri, mese rotunde, referate, aș exemplifica doar cu cîteva: „Rolul dirigintelui în educația ateist-științifică a elevilor”, „Structura, relațiile și dinamica grupului educațional”, „Cerințe, principii și modalități de organizare și îndrumare a colectivului de elevi”, „Preadolescentul sau lumea căutărilor”, „Colectivul de elevi, un grup social microstructural”, „Metode și tehnici de cunoaștere a colectivului de elevi”.

De asemenea, activitatea de cercetare a cadrelor didactice, inițiată în comisii metodice și catedre, este orientată în direcția perfecționării actului de predare-învățare, a îmbogățirii mijloacelor de învățămînt.

Acțiunile inițiate și coordonate de consiliul de conducere în domeniul perfecționării au pornit de la ideea că nivelul instrucției, calitatea mesurii educative depind în însemnă măsură de însușirile pedagogului. În contextul factorilor care acționează în desfășurarea procesului de instruire și educare, alături de un conținut modern, un rol hotărîtor pentru nivelul rezultatelor obținute în pregătirea elevilor îl au adaptarea formelor de organizare și desfășurare a activității de conducere la condițiile specifice ale unității școlare. Materializarea activității permanente de perfecționare s-a realizat și prin prezentarea majorității cadrelor didactice la examenele pentru obținerea gradelor, cu influență pozitivă asupra pregătirii profesionale, sportive și culturale a elevilor. Astfel, între anii 1981—1986 s-au prezentat și au obținut gradele un număr de 57 cadre didactice de diferite specialități. Îndrumînd și contro-

lînd aceste activități de cercetare și perfecționare prevăzute în planul de muncă al școlii, urmărîm cu perseverență cultivarea în rîndul cadrelor didactice a pasiunii pentru noutate și valoare, pentru generalizarea experienței pozitive, promovînd criteriile de apreciere bazate pe cultul și rezultatele muncii. Nivelul de pregătire al cadrelor didactice, dorința de continuă perfecționare se măsoară în ultimă instanță în gradul de pregătire al elevilor.

În ultimii ani, elevii noștri sînt, în

număr tot mai mare evidențiați la concursurile pe obiecte de învățămînt (pentru faza națională — limba română, matematică, fizică, istorie, în anul școlar trecut. De asemenea, mulți elevi ne prezintă cu cinste la toate concursurile organizate la nivel județean sau național (pe teme educative, pionieresti, sportive în cadrul „Daciadei” sau Festivalului Național „Cîntarea României”).

Prof. ELENA CHIRCU
directoarea Școlii Nr. 3 din Cugir,
județul Alba

Evaluarea nivelului pregătirii copiilor pentru școală: rolul consiliului de conducere al grădiniței

Consiliul de conducere al grădiniței, conștient fiind de responsabilitatea pe care o implică pregătirea copiilor pentru școală, a luat măsuri pentru o cit mai bună proiectare a muncii didactice, pentru sporirea eficienței activităților educative, a verificării gradului de însușire a cunoștințelor și de formare a deprinderilor de către fiecare copil. Astfel, în vederea desfășurării unei munci temeinice de educație preșcolară și de pregătire a copiilor pentru școală, comisia metodică a grădiniței, formată din educatoare cu gradul didactic I și cu o valoroasă experiență, și-a propus, ca sarcină, să asigure instruirea colectivului didactic în tehnica aplicării probelor de evaluare după un ciclu de activități, pe capitolele din programă, precum și trimestrial și la sfîrșitul anului școlar. Comisia metodică selecționează sarcinile cuprinse în acestea, conține și elaborează fișele individuale cu ajutorul cărora se probează stadiul dezvoltării generale și, cu deosebire, intelectuale, a fiecărui copil, la momentul respectiv.

Rezultatele obținute la fiecare grupă sînt prezentate de către fiecare educatoare în cadrul consiliilor pedagogice, analizate, comentate și comparate, pe nivele de vîrstă, potrivit sarcinilor din programa instructiv-educativă, stabilindu-se, de comun acord, măsuri de corectare a deficiențelor, de completare a lacunelor prin activități suplimentare, pentru a asigura un progres mai rapid al fiecărui copil în conformitate cu disponibilitățile proprii.

Probele aplicate de noi au urmărit aprecierea nivelului dezvoltării: motor, cognitiv, verbal și socio-afectiv al copiilor, au fost prezentate prin desene — în fișe individuale sau set de jetoane — precum și prin chestionare orale, cu întrebări care oferă posibilitatea de evaluare exactă a volumului de cunoștințe, priceperi și deprinderi dobîndite de copii în procesul instructiv-educativ.

Fiecare cadru didactic a avut în vedere ca, în partea de fixare și verificare a cunoștințelor, să utilizeze fișe individuale, pentru a proba cit mai frecvent gradul de însușire a cunoștințelor și deprinde-

rilor respective, creînd totodată situații stimulante, pentru a-i ajuta pe copii să participe activ la rezolvarea sarcinilor. Rezultatele au fost consemnate, de fiecare dată, în caietul de observații psihopedagogice, evidențînd direcția în care se dezvoltă personalitatea copilului, urmărindu-se aplicarea celor mai potrivite măsuri de stimulare a dezvoltării personalității copilului, atît în grădiniță, cît și în familie.

Cu ocazia evaluărilor, am analizat și comportamentul preșcolarului în timpul examinării, iar din analiza rezultatelor s-a putut face comparația în timp a propriilor performanțe ale copilului, s-a putut evidenția progresul realizat de la o etapă la alta, s-a determinat mai obiectiv locul fiecărui copil în ierarhia grupei.

Din punctul de vedere al procesului instructiv-educativ, sistemul evaluărilor periodice ne-a asigurat și intensificarea aspectului formativ al activităților desfășurate cu copii.

În acest fel, au fost examinați, în primul trimestru al anului școlar, un număr de 366 de preșcolari din grădinița noastră (12 grupe de copii, dintre care o grupă mică, trei grupe mijlocii și opt grupe mari). Interpretarea rezultatelor obținute s-a realizat în felul următor: dacă un copil a realizat un punctaj — la ansamblul probelor — din scara de evaluare — care s-a situat la nivelul unei slabe dezvoltări, posibilitatea de a deveni un copil cu dificultăți școlare este foarte mare; ea este ceva mai redusă, dar existentă, și pentru copiii care se situează în jurul cotelor apropiate de cele slabe, dar inclus în intervalul valoric mijlociu de dezvoltare. Acestea constituie cotele critice sau punctele suspecte ale subdezvoltării. Față de copiii care s-au situat la nivelele nesatisfăcătoare, educatoarea a manifestat preocupări mult mai atente, i-a antrenat în activități individuale suplimentare, adecvate și mai stimulante.

Educ. GEORGETA GHITĂ
directoarea Grădiniței Nr. 12
din Constanța

CLASELE I-IV

Formarea deprinderilor de calcul

În atenție: scrierea elevilor

Un scris poate fi considerat frumos, dacă este ordonat, respectându-se aceeași mărime și înclinare a literelor, aceeași grosime a trăsăturii, cuvintele nefiind nici prea îngheșuite, nici prea larg scrise; într-un cuvânt, regularitatea ar putea rezuma calitatea scrisului (regularitatea formelor, a înclinării, a trăsăturilor, a spațiilor dintre cuvinte). Un asemenea scris satisface simțul de echilibru și armonie. Deci, vorbind de frumusețea scrisului nu ne mai gândim la alternanțele de gros-subțire pe care le caligrafia cîndva penița, nici la buclele ample, frumos curbate, care dădeau forma scrisului de altă dată. Noua scriere cursivă și rapidă își are frumusețea ei; rapiditatea scrisului nerealizându-se în dauna calității lui.

Pornind de la ideea că toți elevii trebuie să fie în stare să scrie estetic și citet, să aibă un scris convenabil din punctul de vedere al celui ce scrie (să-l execute fără efort, cu plăcere, repede), precum și al celui ce trebuie să-l citească (să-l descifreze ușor, să nu-l obosească, ba chiar să-i facă plăcere prin aspectul său) și avînd convingerea că scrisul se formează prin efort propriu, dar pe baza unei îndrumări directe și constante a învățătorului, ne vom opri asupra citorva aspecte privind consolidarea deprinderilor de scriere frumoasă la elevii ciclului primar.

Începînd cu orele de scriere din clasa I și continuînd cu orele de caligrafie și, în general, cu toate activitățile de scriere din clasele următoare, scopul este acela de a da posibilitate elevului să-și însușească scrierea cea mai bună, pe care el este apt să-o traseze cu o viteză suficientă, scriere care-și va păstra calitatea și în condițiile creșterii vitezei.

Trebuie să subliniem importanța primelor lecții de scriere din clasa I, pentru înțelegerea și respectarea corectitudinii poziției la scris, în mînuirea instrumentului de scris, pentru observarea și redarea întocmai a modelului dat. Deoarece, în primele lecții de scriere, copilul are tendința de a stringe cu toată puterea stiloul, în defavoarea calității scrisului, am ajuns la concluzia că aceste exerciții de scriere pot fi executate cu pensula, care va fi plimbată cu sulețe pe hirtie (folosindu-se numai virful, fără a apăsa). Astfel, desenele din primele lecții sînt și primele exerciții pregătitoare pentru scriere. Folosirea pensulei înaintea creionului sau a stiloului înlătură crisparea generală, contracția musculară, atât de frecvente și dăunătoare în timpul învățării scrierii. Asemenea grafisme executate cu pensula pe caietele de desen pot fi cele în formă de valuri, poduri, cercuri mari și mici, spirale de la stînga la dreapta și invers, bucle orientate în sus și în jos, festoane cu virfurile în sus și în jos etc.

În executarea literelor, exigența învățătorului față de scrisul elevilor trebuie să fie maximă în toate clasele primare. De ea depinde însușirea corectă și caligrafică a scrisului. Tendința elevilor este de a se grăbi, de a scrie mult, fără a observa suficient modelul, fără a-și însuși corect gestul grafic, astfel încît literele se scriu oricum, elevul nu așteaptă corectările de rigoare, scrisul este greoi, defectuos și, adeseori, așa rămîne. Modelul literei noi trebuie să existe în caietul elevului și la tablă. Litera se descompune în elemente grafice și, prin numărare, se stabilesc mișcările care conduc la scrierea ei. Pînă nu se învață gestul grafic, pe baza exercițiilor de

mișcare în aer, sau conturînd modelul dat, nu se poate trece la scrierea pe caiete. Limbajul grafic trebuie corect învățat de la început, deoarece elevul așa va scrie toată viața. Educarea mîinii trebuie să se facă în sensul dobîndirii îndemînării și a rapidității, care dau copilului posibilitatea de a se exprima cu ușurință și plăcere în scris. Elevul nu trebuie să scrie pagini întregi pentru a învăța să execute o literă; cinci-șase rînduri, în care fiecare literă este scrisă cu cea mai mare atenție, sînt suficiente pentru o execuție corectă. Lecțiile de scriere efectivă nu pot dura prea mult. Scrisul îl obosește repede pe elev. A intrat în practica tuturor învățătorilor de a completa aceste lecții cu activități de cîntec și mișcare.

Spre a mări interesul elevului pentru calitatea scrisului, am controlat și am apreciat fiecare temă. Elevilor li s-au semnalat la timp cele mai mici imperfecțiuni, astfel încît și-au putut da seama singuri că sînt necesare eforturi, pentru a reuși să scrie din ce în ce mai bine. Nota acordată lucrărilor scrise a fost întotdeauna seama și de aspectul scrisului. Numai astfel au înțeles elevii că însușirea scrisului frumos nu este facultativă, ci o cerință obligatorie pentru fiecare elev. Calitatea scrisului nu va fi pierdută din vedere la nici un obiect de studiu. Școlarul trebuie să țină seama de această exigență în toate împrejurările. Creșterea rapidității scrisului, precum și trecerea la un nou tip de caiet le-am stabilit în funcție de nivelul clasei și al fiecărui elev în parte.

Cîteva grafisme folosite în scopul însușirii scrierii cursive (cu fir neîntrerupt) pot fi: grupuri de spirale orientate în sus și în jos (cele două grafisme esențiale care stau la baza scrierii cursive), grupuri cu aceeași literă cum sint: c, v, s, unite între ele, sau de diferite litere unite între ele, precum: rirura, ouom, titutota, didude, h alternind cu k etc.

Aceste exerciții pot precede lecțiile de caligrafie, contribuind la pregătirea mîinii pentru scriere. E bine ca întotdeauna controlul oricărei lucrări să vizeze și depistarea greseliilor de grafie, învățătorul să corecteze cuvintele sau literele scrise sau legate defectuos; exercițiile corective cuprînzînd și scrieri în acest sens.

Deoarece considerăm că exagerările în simplificarea trăsăturii unora dintre literele de mină ale alfabetului conduc la un scris inestetic, ba mai mult, generează confuzii, îngreunînd etapa de alfabetizare, apreciem ca utilă și potrivită noua caligrafiere a literelor, propusă de Ministerul Educației și Învățămîntului și publicată spre dezbateri în „Tribuna școlii”.

Părerea noastră este că un caiet de scriere cu liniatură orizontală și înclinată, care să aibă tipărit modelul de scriere ar veni mult în ajutorul muncii învățătorului și, mai cu seamă, ar contribui la creșterea calității scrisului elevului. La fel de necesare ar fi și caietele tip, de caligrafie, pentru clasele a II-a.

Măsurile Ministerului Educației și Învățămîntului privind „Perfecționarea activității didactice în vederea însușirii de către elevi a citirii și scrierii corecte, caligrafice, în limba română” au constituit pentru noi, învățătorii, un nou impuls în realizarea acestei cerințe.

Inv. MARCELA PENEȘ
Școala Nr. 190 din București

Formarea deprinderilor de calcul determină însușirea corectă a întregului sistem de cunoștințe matematice; calculul mintal stă la temelia celui scris. În acest scop, obișnuiesc ca, la fiecare lecție, cel puțin primele cinci minute să le afectez exercițiilor de calcul pentru „încălzirea minții”, prin care elevii sînt introduși în activitatea propriu-zisă de efort. Aceste exerciții vor fi gradate ca dificultate, solicitînd nu numai cunoașterea tehnicii de calcul, ci și conținutul acestuia. De exemplu: 8×7 ; 9 luat de 7 ori; Aflați numărul de 4 ori mai mare decît 7 ; Care număr este cu 4 mai mare decît numărul 7 ?; Aflați numărul de 5 ori mai mic decît numărul 45 ; Aflați care este numărul cu 28 mai mic decît numărul 52 ; Produsul a trei numere este 36 . Care pot fi cele trei numere? (se vor cere cit mai multe soluții); Care număr este cu 9 mai mare decît produsul numerelor 4 și 3 ?; La jumătatea numărului 16 adăugați sfertul lui; Adăugați produsul numerelor 6 și 2 sfertului numărului 28 ; Din produsul numerelor 6 și 8 luați cîtușul numerelor 54 și 6 ; Exerciții în lanț: calculați: $36 : 9 \times 6$, măriți rezultatul cu 6 , dublați-l apoi, micșorați-l de 10 ori, după aceea.

Jocul didactic poate aduce varietate în exercițiul matematic, el poate înviora lecția și, în același timp, poate ușura drumul spre formarea deprinderilor.

Iată cite exemple: a) M-am gîndit la un număr. Găsiți un număr de 10 ori mai mic pentru a obține numărul 30 . Care este numărul la care m-am gîndit?

b) M-am gîndit la un număr. Dacă l-aș mări cu 18 , aș obține dublul numărului 12 . Care este numărul?

c) Ce semne au dispărut, dintre numerele de mai jos? Puneți-le, ca să obțineți o egalitate!

$$\begin{array}{ccc} 3 & 5 & 8 \\ 7 & 2 & 5 \\ 7 & 2 & 5 \end{array}$$

d) $28 + 39 \dots 87 - 19$. (Acesta este un exercițiu în care elevii, pe baza comparării unor sume și diferențe neefectuate, vor pune semnul corespunzător).

De asemenea, se pot introduce noțiuni și consolida deprinderi privind transcrierea unui număr natural sub formă de sumă: $354 = 300 + 50 + 4$. Găsiți variante de exerciții pentru a obține suma 18 ; produsul 18 ; diferența 18 ; citul 18 .

În alte situații, îi pot obișnui pe elevi să folosească relația de egalitate între numere drept cheie de verificare a exactității calculului, deprinzîndu-i cu efectuarea calculului conștient și corect. Găsiți cit mai multe soluții:

$$\begin{array}{l} a) 85 - 75 = a : b \\ b) 56 = \dots \times \dots + \dots \times \dots \end{array}$$

Însușindu-și algoritmi necesari, elevii îi pot aplica în situații noi, prin aceasta demonstrînd temeinicia cunoștințelor însușite și mobilitatea gîndirii.

Dificultățile repetate pe care le întîmpină unii copii, care nu și-au format deprinderile elementare de calcul, în loc să-l mobilizeze pentru noi încercări, duc la sădirea neîncrederii în propriile puteri.

Pentru evitarea acestei situații, învățătorului îi revine sarcina de a organiza activitatea copilului în mod judicios și corespunzător forțelor sale, de a-l face să aibă încredere în propriile forțe, de a-l stimula pornind de la probleme accesibile. Elevul nu poate să-și însu-

șearcă în mod conștient un procedeu de calcul, dacă, mai întîi, nu-l înțelege, dacă gîndirea lui nu operează prin analiză și sinteză, ajungînd apoi la abstractizare și generalizare. De aceea este necesar să cunoaștem gradul în care copilul este conștient de conținutul activității pe care o desfășoară. Acel „de ce”, frecvent folosit în lecțiile de matematică îl pune pe elev în situația de a reflecta asupra drumului parcurs în însușirea noțiunilor și a algoritmilor de rezolvare.

După ce elevii au cunoscut fiecare operație și efectuează cu ușurință calculele, le-am atras atenția în mod special asupra relației dintre numerele cu care se operează și rezultate, insistînd asupra aflării termenilor necunoscuți și folosind simbolurile în exerciții de tipul: $a + 159 = 300$; $a = 300 - 159$; $a = 141$; $a - 159 = 300$; $t_1 = S - t_2$; $t_1 = 300 - 159$; $t_1 = 141$.

Elevii pot lucra și în grupe de cîte doi, astfel se pot verifica reciproc și, în același timp, se vor obișnui cu autocontrolul.

La fiecare capitol, cînd cunoștințele și deprinderile au fost consolidate, am introdus elemente noi, care presupun nu numai efort sporit, ci și creativitate în rezolvare, avînd la bază ideea că nu cantitatea de exerciții este hotărîtoare în formarea gîndirii matematice, ci modul în care acestea angajează efortul intelectual al elevilor: a) $d =$ produsul numerelor 7 și 8 .

$D =$ numărul de 10 ori mai mare, $s = ?$ (în care D este descăzutul; d este diferența; $s =$ scăzătorul)

b) $s =$ diferența numerelor 451 și 278
 $d =$ numărul cu 48 mai mare decît produsul numerelor 6 și 8 . $D = ?$

c) $t_1 =$ diferența numerelor 100 și 58
 $t_2 =$ sfertul numărului 48
 $t_3 =$ numărul de 4 ori mai mare decît numărul 32

$S = ?$ (în care t_1 , t_2 și t_3 sînt termenii adunării și S este suma).

d) Ce număr obținem dacă adunăm sfertul numărului 24 cu jumătatea numărului 40 ?

e) Din suma numerelor 628 și 139 luați numărul cu 178 mai mare decît 22 .

f) Cărui număr îi putem adăuga numărul de 4 ori mai mare decît 175 pentru a obține 1000 ?

g) Adăugați numărului cu 36 mai mare decît produsul numerelor 8 și 6 , numărul cu 9 mai mic decît diferența numerelor 80 și 69 .

h) Aflați numărul care înmulțit cu 2 și adunat cu 478 este egal cu 820 .

În realizarea acestor cerințe, elevii nu întîmpină dificultăți în clasele a III-a și a IV-a, dacă încă din clasa a II-a și-au însușit algoritmul de rezolvare a problemelor și exercițiilor într-o formulă numerică.

Organizată astfel, ora de matematică oferă prilejul pentru o activitate intensă și eficientă cu elevii. Aceștia depun nu numai un efort aplicativ, ci, mai ales, unul creator, devin mai încrezători în forțele lor, manifestă mai multă inițiativă și interes pentru studiul acestui obiect.

Inv. IULIA TEODORESCU
Școala Nr. 117 din București

INSTRUMENTE ALE MUNCII INTELECTUALE

Caietul de notițe la limba și literatura română

Orientarea programatică a învățămîntului contemporan spre obiective preponderent formative pune cu necesitate în discuție componenta operațională a comportamentului, concretizată în anumite deprinderi pe care în mod obișnuit le considerăm ca făcînd parte din stiliul muncii intelectuale. Fără a mai detalia această problemă mult discutată în presa noastră de specialitate, ne vom opri în cele ce urmează la unul din numeroasele mijloace didactice — poate cel mai la îndemînă — pentru formarea la elevi a unor abilități de conservare și operare cu informațiile acumulate: caietul de notițe.

Instrument indispensabil studiului individual, caietul de notițe capătă — chiar în condițiile unei permanente perfecționări a manualelor — o importanță crescîndă, justificată, credem, de cel puțin trei considerente: participarea activă a elevilor la propria instruire și educație; necesitatea inițierii lor în tehnicile muncii intelectuale, în vederea unei educații permanente; facilitarea unei viziuni de ansamblu asupra cunoștințelor, dat fiind caracterul sintetic și sistematic al consemnării acestora.

În ceea ce ne privește, obișnuim să specificăm la sfîrșitul fiecărui an școlar felul caietelor ce urmează a fi folosite în anul școlar următor. Folosim două caiete de notițe, unul pentru lecturi lite-

rare și unul pentru gramatică. Cumularea celor două caiete, urmînd structura manualelor pentru clasele a V-a și a VI-a, pe care am experimentat-o într-un an școlar, nu ni se pare eficientă, îngreunînd consultarea unui astfel de caiet, mai ales în perioadele de recapitulare, precum și verificarea și corectarea lui de către profesor.

Conceput pentru un singur an de studiu, caietul de notițe poate avea următoarea structură:

1. După fila liberă, corespunzătoare forțațului din cărți, rezervăm o filă pentru a consemna un motto semnificativ, adecvat nivelului de vîrstă a elevilor și aspirațiilor lor. Este bine cunoscută predilecția preadolescenților și a absolvenților pentru formulările cu caracter gnomic. Extrase din documentele de partid dintr-un dicționar din colecția „Cogito” a Editurii Albatros, din manuale sau din lectura lor suplimentară, aceste formulări referitoare la literatură, la limbă sau avînd un conținut etic mai larg, cu valoare de directivă, vor fi memorate de către elevi și vor avea un profund ecou în conștiința lor. Avem în vedere citate de tipul: „Un om cult înseamnă o minte deschisă către bunătate și frumusețe” (Nicolae Iorga); „Cea mai de preț comoară a ființei umane, cea mai fierbîntă bucurie a sufletului, cel mai înalt pisc al gîndirii este cunoașterea” (Eusebiu Camilar); „Limba este tezaurul cel mai prețios pe care-l moștenesc copiii de la părinți, depozitul cel mai sacru lăsat de generațiile trecute și care merită de a fi păstrat cu sfințenie de generațiile ce-l primesc” (Vasile Alecsandri) etc.

2. Fila a treia a caietului o rezervăm consemnării într-o formă accesibilă a obiectelor generale cognitive și formative ce trebuie atinse de elevi în anul școlar respectiv, obiective menționate și de Programa de limbă și literatura română. Necesitatea formulării adecvate a obiectivelor (operaționalizarea lor), conștientizarea acestora de către elevi constituie una din exigențele metodologice de maximă stringență ale unui învățămînt formativ.

3. Următoarea filă va cuprinde lectura suplimentară recomandată de programă pentru anul respectiv și îmbogățită, evident, cu titluri noi, propuse de profesor — în caietul de notițe la lectura literară — și o listă bibliografică, cuprînzînd lucrări de gramatică, culegeri de exerciții gramaticale și lexicale accesibile elevilor — în caietul de notițe, la gramatică.

4. Celelalte pagini vor conține lecțiile în succesiunea lor, respectînd exigențele de ordin estetic (de încadrare în pagină, de scriere lizibilă și ordonată) și de conținut (caracter științific, sistematic și sintetic). Considerăm că orice activitate desfășurată în clasă trebuie să-și aibă concretizarea și în caietul de notițe prin concluzii, sistematizări, scheme ale cunoștințelor predate, făcînd din el un prețios auxiliar al manualului și un model de operare în scris cu noțiunile noi.

5. În finalul caietului poate fi rezervat un număr de pagini pentru un tabel al problemelor de ortografie și de punctuație, constatate cu prilejul diferitelor verificări; lucrări de control, teme pentru acasă, probe anuale etc. Rezultatele primei verificări vor fi consemnate în acest tabel de către profesor, celelalte de elevii înșiși, care vor putea observa progresele pe care le-au făcut în această privință.

Dincolo de cîteva variabile precum: condițiile concrete în care este folosit caietul de notițe (nivelul de cunoștințe și de deprinderi al elevilor, gradul de omogenitate a colectivului de elevi, nivelul de vîrstă etc.); gradul de pregătire și inventivitatea profesorului; stilul propriu de muncă al fiecărui profesor, credem că structura pe care am propus-o aici poate fi acceptată ca adecvată la nivelul claselor gimnaziale. Pornind de la modele propuse anterior (cf. „Revistei de pedagogie” nr. 7/1982, p. 31—33), am gîndit această structură, avînd în vedere faptul că atenția pe care profesorul de limbă și literatura română — și nu numai el — o acordă caietului de notițe, controlul permanent, precum și evaluarea acestuia pot servi unor obiective formative precum: dezvoltarea unei motivații adecvate pentru studiu, văzută ca activitate conștientă și presupunînd o atitudine activă, participativă; înarmarea elevilor cu abilități, priceperi și deprinderi de studiu independent și sistematic, indispensabile în condițiile progresului rapid al epocii contemporane, în toate domeniile de activitate.

Prof. DOINA MORARU
Școala din Satu Nou, comuna Belcești,
Județul Iași

PROIECT DE TEHNOLOGIE DIDACTICĂ

Compuși carbonilici. Definiție, nomenclatură, structură, metode de obținere

PROIECT DE TEHNOLOGIE DIDACTICĂ

Tema: Compuși carbonilici. Definiție, nomenclatură, structură, metode de obținere.

Pe baza elementelor de conținut înșușite anterior, a observațiilor pe care elevii le-au dobândit și a explicațiilor date, în cadrul activității de instruire, aceștia trebuie să facă dovada însușirii acestor cunoștințe, capacități intelectuale și deprinderi practice, care pot fi realizate prin intermediul următoarelor obiective operaționale:

1. Să-și însușească conceptul de compus carbonilic.
2. Să definească și să denumească corect aldehidă și cetonă.
3. Să modeleze structura unor compuși carbonilici.
4. Să aplice cunoștințele teoretice și practice dobândite anterior în rezolvarea unor probleme problematizate.
5. Să observe și să deducă experimental metodele de preparare ale aldehidelor formice și acetice.

Desfășurarea instruirii

Evenimentul instruirii	Conținut	Activitatea desfășurată de		Metode, forme, mijloace de învățământ
		Profesor	Elevi	
Captarea atenției elevilor.	Importanța	Se subliniază importanța	Indică unele utilizări ale aldehidelor formice.	Conversație, activitate frontală
- Pregătirea fondului aporceptiv pentru însușirea noilor cunoștințe.	Practică a aldehidelor formice și acetice	Practică a aldehidelor formice și acetice	Prezentarea titlului temei. Scrierea pe tablă a prezentării obiectivelor temei.	Conversație, activitate frontală
- Informarea elevilor asupra obiectivelor urmărite		Discuții cu elevii despre ce sînt derivații funcționali?	Răspund la întrebările adresate de profesor	Conversație
- Reactualizarea cunoștințelor studiate anterior.		De ce clase de compuși organici funcționali au studiat?	An studiat: - compuși halogenați, compuși hidrocarbonilici; - nitroderivați; - amine	Conversație
		Can se determina valența grupurilor funcționale?	- Valența grupurilor funcționale reprezintă numărul de atomi de hidrogen pe care gruparea funcțională le-a înlocuit la același atom de carbon al unei hidrocarburi saturate.	Conversație
Dirijarea învățării. Insușirea de noi cunoștințe.	Definiția compuşilor carbonilici	"Compușii carbonilici conțin în molecula lor una sau mai multe grupări funcționale divalente carbonilice C=O în care atomul de carbon în stare de hibridizare sp ² este legat printr-o legătură dublă de un atom de oxigen."	Notăză definiția	Activitate independentă
	Definiția aldehidelor	- Aldehidă este un compus carbonilic în care gruparea carbonilică este legată de un radical hidrocarbonat sau excepția primului termen al seriei omologe. Stabilitatea formulei generale. Solicită un elev să scrie formula generală a aldehidelor pe tablă.	Notăză definiția	Activitate independentă
	Stabilirea seriei omologe a aldehidelor	Stilind ca primul termen al seriei omologe a aldehidelor este gruparea carbonilică legată de 2 atomi de H, scrieți formulele primilor 4 termeni ai seriei omologe a aldehidelor. Urmărirea elevilor. Indică un elev să scrie la tablă formulele aldehidelor.	Scrieți formulele primilor patru termeni ai seriei omologe a aldehidelor.	Activitate independentă Creație colorată
	Stabilirea nomenclaturii	- Denumiți aldehidăle seriei, știind că secesă se face astfel: la numele hidrocarburii se adaugă numărul de atomi de carbon și sufixul "al". - Utilizând bilele și tijele corespunzătoare, modelați formulele metanalului și etanalului. Informați elevii despre denumirea aldehidelor după numele acidului obținut prin oxidarea acestora. Verificarea orală a însușirii denumirii aldehidelor.	Denumesc primii 4 termeni ai seriei omologe a aldehidelor saturate. Modelați formulele	Activitate independentă Activitate de grup mic: 2-3 elevi. Activitate frontală.
	Definiția cetonelor.	- Cetonă este un compus carbonilic în care gruparea carbonilică este legată de 2 radicali hidrocarbonați. Scrieți formula generală a cetonelor.	Scrieți formula generală. Notăză definiția	Activitate independentă
	Stabilirea seriei omologe a cetonelor.	- Scrieți formula primilor 3 termeni ai seriei omologe a cetonelor. - Urmărirea elevilor. Indică un elev să scrie pe tablă formulele cetonelor.	Modelați formula primului termen al cetonelor, utilizând bilele și tijele respective.	Activitate independentă Creație colorată
	Definiția cetonelor.	- Denumiți cetonăle seriei, știind că secesă se face astfel: la numele hidrocarburii se adaugă numărul de atomi de carbon și sufixul "on". - Informați elevii privind denumirea cetonelor, utilizând numele radicalilor arnați de numele funcției	Denumesc cetonăle seriei, utilizând denumirea radicalilor.	Activitate independentă
	Clasificarea compuşilor carbonilici după natura radicalilor hidrocarbonați	- Cum se pot clasifica compuşii carbonilici după natura radicalilor hidrocarbonați? - Denumiți compuşii carbonilici: Se	Răspund după natura radicalilor.	Activitate frontală.

Metode de obținere. Metode esențiale.	- Distribuie fișa 1 de activitate experimentală, informează elevii despre experimentele ce trebuie efectuate prin prezentarea la retroproiector a sarcinilor de lucru - Îndrumă și controlează activitatea experimentală a grupelor de elevi. - Dirijează și sistematizează observațiile elevilor. - Prezintă fișa experimentală la retroproiector. - Face scurte oprecleri asupra corectitudinii efectării experimentelor, a modului de lucru și a rezultatelor obținute de elevi	Conform indicațiilor din fișe, prepară aldehidă formică și aldehidă acetică. Notează observațiile și scrie ecuațiile reacțiilor chimice ale proceselor observate. Confruntarea elevilor cu rezultatele corecte prezentate la retroproiector.	Activitate experimentală pe grupe mici.
	- Scrieți reacția de oxidare a 2-propanolului cu dicromat de potasiu și acid sulfuric. - Solicită un elev să scrie la tablă reacția și să generalizeze răspunsul. - Scrieți reacția de oxidare a izobutanolului în prezență de dicromat de potasiu și acid sulfuric. - Indică un elev să scrie reacția la tablă și să generalizeze răspunsul.	Scrieți reacția	Activitate independentă Creație colorată
Metode hidrolice.	- Scrieți reacția de adiție a apei la acetilenă și propină. Denumiți produșii carbonilici rezultați - Număte un elev să scrie la tablă reacțiile și să generalizeze răspunsul.	Scrieți reacția	Activitate independentă Creație colorată
Alte metode	- Scrieți reacția de hidroliză a clorurii de benziliden și denumiți compusul carbonilic rezultat. Scrieți la tablă a reacției. - Scrieți reacția dintre benzen și clorură de acetyl. Denumiți compusul carbonilic rezultat. - Solicită un elev să scrie reacția corectă pe tablă.	Scrieți reacția	Activitate independentă

Evaluarea formativă	Fișa de evaluare	Rezolvă individual fișe.	Activitate individuală.
	- Distribuie fișele de evaluare - Analiza răspunsurilor prin sondaj și constatarea nivelului de pregătire a elevilor. - Prezentarea răspunsurilor corecte prin proiectarea fișei de evaluare formativă.		
	- Analiza răspunsurilor și constatarea nivelului de pregătire a elevilor; aprecierea activității acestora. - Folosește fișe de dezvoltare pentru elevii buni. - Lucrați frontal cu câțiva elevi, reluând unele aspecte neînțelese de accepție.	Confruntarea răspunsurilor elevilor cu rezolvarea corectă a fișei prezentate la retroproiector.	Folosește retroproiectorul în rezolvarea fișei.

FIȘA DE ACTIVITATE EXPERIMENTALĂ

Experiența 1.

Încălziți spirala de cupru în flacăra oxidantă a becului de gaz, pînă la incandescență. Introduceți repede spirala în eprubeta ce conține alcool metilic. Observați fenomenele observate
Ce miros se simte la gura eprubetei.

Prin încălzirea cuprului în flacăra oxidantă, la incandescență, s-a format oxidul de cupru (II).

Scrieți reacția care a avut loc între metanol și oxidul de cupru și explicați fenomenele observate.

Experiența 2.

Într-o eprubetă preparați un amestec oxidant format din 2 ml dicromat de potasiu 5% și 1 ml acid sulfuric 20%. Soluția are o culoare. Adăugați 1 ml alcool etilic. Încălziți ușor conținutul în flacăra becului de gaz. Soluția capătă o culoare. iar la gura eprubetei se simte un miros de.
Scrieți ecuația reacției care a avut loc și explicați fenomenele observate

FIȘA DE EVALUARE FORMATIVĂ

1. Definiți aldehidăle și cetonăle.
2. Denumiți următorii compuși carbonilici. Se dau formulele structurale ale următorilor compuși: metil fenil cetonă, aldehidă benzoică, ciclohexanonă, antrachinonă, acroleină
3. Scrieți reacția de adiție a apei la butină 2 și denumiți produsul de reacție.
4. Care este structura alchena care prin oxidare în prezență de dicromat de potasiu și acid sulfuric, formează cetonă și butanonă? Scrieți ecuația reacției.
5. Un derivat diclorurat are masa moleculară egală cu 113, iar raportul de masă C:H de 6:1. Se cere:
a) să se scrie formula moleculară.
b) scrieți și denumiți izomerii.
c) scrieți reacția derivatului diclorurat geminal cu apă și denumiți produșii carbonilici rezultați (clor -3,5 C - 12; H-1).

Prof. ANETA FOLESCU și prof. GHEORGHE FOLESCU
Liceul Industrial Nr. 4 din Rimnicu Vilcea

CONSULTAȚIE

ELEMENTELE COMPONENTE ALE MORALEI:

VALORI, NORME, SENTIMENTE. ANALIZA CODULUI

MUNCII ȘI VIEȚII COMUNIȘTILOR

Ca formă a vieții sociale, ca parte indisolubil legată de toate celelalte componente spirituale ale societății, determinată și ea, în ultima instanță, de existența socială, morală are un loc însemnat în cadrul oricărei civilizații. Apariția în timpuri străvechi a formelor de reglementare a relațiilor interumane, concepțiile, ideile și idealurile morale și-au schimbat conținutul — în cursul fluxurilor și refluxurilor istorice, al perioadelor de acalmie și al celor de revoluție — în funcție de interesele de clasă, sau castă, de grup, de comunitate, de gradul scăzut sau crescut al libertăților sociale și individuale dintr-o societate dată.

În viața morală a umanității, a popoarelor, există un raport dialectic, dinamic, complex și, nu rareori contradictoriu, între elementele de continuitate și cele de discontinuitate, între ceea ce s-a statornicit și al celor de un an și ceea ce este reflex al unei situații istorice, particulare, concrete. Rezultă, așadar, că morală, inclusiv cea a societății socialiste, are o structură deosebit de complexă, cuprinzând, într-o unitate dialectică, atât morală socială, cât și cea individuală, atât conștiința, cât și comportamentul. În acest sens, o secțiune transversală operată asupra moralei sub aspectul, în primul rând, al determinației ei sociale, ne arată că aceasta angajează, simultan, un complex de valori, de norme, reguli, precepte, și, nu în ultimul rând — ca un liant al acestora — sentimentele, atitudinile, încercate de afectivitate, ale oamenilor.

Valorile morale (binele, demnitatea, libertatea, responsabilitatea, cinstea, echitatea ș.a.), într-o definiție foarte largă, desemnează scopuri sociale și atitudini umane preferențiale care restructurează, prin interiorizare, sensul vieții individuale.

Prin intermediul analizei conținuturilor valorice, al cercetării minuțioase a valorii centrale (în socialism reprezentată de om), ne dăm seama de locul și rolul pe care acesta îl ocupă, cu trebuințele, aspirațiile sale, în respectiva societate, de modul cum acestea sunt inoculate, cu sens pozitiv sau negativ, de prețuirea pe care omul și-o acordă, finalmente, și ei.

În fapt, conștiința morală s-a diferențiat în fiecare epocă și tip de formațiune socială, iar anumite valori au obținut un rol privilegiat în raport cu celelalte. Astfel, etosul societății feudale s-a caracterizat pentru populația exploatată prin accentuarea umiltenței, a resemnării, a ascultării și a supunerii. — atitudini propovăduite de religie — în timp ce etosul burghez, în faza de ascensiune istorică a capitalismului, a adus în prim plan valori politice și morale progresiste, clădite pe cultul acțiunii și al rațiunii pe încrederea în forța și valoarea individualității umane. Însă, procesul trecerii de la faza inițială la cea a dominației de clasă a burgheziei și la autogenerarea represivă a acesteia a dus treptat, în raporturile practice, la părăsirea sau degradarea semnificației originale a acestor valori. Prin urmare, și de conversiuni s-a ajuns astfel la exacerbarea individualismului, a utilitarismului și pragmatismului, care au generat, evident, o diminuare a valorii omului. Istoric, revine socialismului și comunismului sarcina de a pune omul în postura de valoare primară, de scop al întregii acțiuni sociale. Totodată, valoarea morală a omului nou este definită atât prin opoziție cu orice noțiune, instrăinare, cât și ca absență a acelor tipuri de calități ce caracterizează „spiritul” burghez și mic burghez: dorința de înăvțire, egoismul, spiritul concurențial. În același timp, omul ca valoare morală se conjugă în noua societate cu ansamblul scopurilor și mijloacelor sociale puse în aplicare în fiecare moment. Omul, ca valoare primară a societății și a structurii etosului, nu este doar un fapt al deizabilității, ci al realității, al vieții economice și social-politice concrete. În mod real, în același timp, s-au îmbinat aici, atât elemente valorice care țin de noua structură socială și spirituală a societății, — ce s-a tradus în elaborarea modelului de om comunist — cât și elemente ale etosului poporului nostru, atât de pregnant surprinse în formula omeniei: spirit de largă înțelegere a lumii, vieții și semenilor, de bunătate și toleranță, de măsură și echilibru rațional. Omul, ca valoare, însemnând în mod practic acordarea

spațiului social necesar pentru manifestările de viață esențial umane ale acestuia — rezultă că prețuirea ce se asociază cu acordarea acestui spațiu de viață, în mod firesc, în etosul socialist este cea de demnitate, adică, omul eliberat și în curs de eliberare de un întreg cortegiu de nedezvoltări păgubitoare, liber să se afirme prin muncă și creație, apt să facă din chiar contribuțiile ființării sale un factor de progres. Totodată, omenia și demnitatea, ca valori realizabile în cuprinsul situațiilor de viață, conferă un nou conținut valorii de fericire și de sens al vieții, în fapt, corolare ale moralității individuale.

Valorile sunt numai un element al moralei (inclusiv cele succint prezentate mai sus), dar acestea sunt de nedespărțit de componenta normativă. Altfel spus, fiecare valoare, pentru a se realiza, pentru a fi atinsă, presupune un șir întreg de exigente normative, de imperative. Fiind modele, prototipuri de acțiune, normele morale indică ceea ce trebuie întreprins pentru ca acțiunea și fapta umană să se înscrie într-un univers valoric pozitiv. Normele morale sînt căi de acces în realizarea valorilor (de omenie, cinste, demnitate, libertate, responsabilitate etc.). Legătura dintre normă și valoare, în procesul practic al vieții morale, ne arată, fără tăgadă, faptul că funcția normativă a moralei nu poate fi separată de cea axiologică. Morala nu poate fi înțeleasă, făcînd abstracție de funcția sa normativă. Aceasta nu înseamnă că ea poate fi redusă la o sumă de interdicții, norme, reguli, precepte. În fapt, socialismul, prin mecanismele sale de emancipare, dă un nou conținut însăși funcției normative a moralei, accentuînd rolul stimulatoriu, constructiv al normelor și principiilor.

Am evidențiat nu numai indestructibila legătură dintre substanța afirmativă a valorilor și sensul noii normativității morale, dar și prezența celui de-al treilea element component, onuțat la început: sentimentele morale. Se știe că morală presupune, prin însăși natura ei, o structurare și o conținut prefacere modelară, determinată de o orientare a sferei afective. Tocmai de aceea, se vorbește, nu fără teme, de „sensibilitate morală” (alături și împreună cu cea estetică), de „simț moral”, de „simț al valorii” (de cinste, demnitate etc.), de „sensibilitate față de valori” ș.a.m.d.

Un moment deosebit pentru destinul moralei practice în societatea noastră socialistă, pentru conștientizarea noii configurații a sistemului de norme, valori și sentimente morale, l-a constituit elaborarea Codului principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste.

În Cod sînt cuprinse și expuse, pe lingă

valori și norme morale specifice, și valori politice și juridice, insistîndu-se asupra corelării lor, necesară în noua societate.

Codul eticii și echității socialiste conține și o valoare centrală — omul — și un principiu pivot detaliat astfel: „toți comuniștii trebuie să manifeste curaj și inițiativă în lupta pentru promovarea spiritului revoluționar”. În conținutul principiului, după cum se poate observa, sînt cuprinse elemente ale sensibilității morale („curaj și inițiativă”), ale sferei sentimentelor și atitudinilor, astfel încît sistemul moralei (valori, norme, sentimente) este complet și închegat.

Sînt conținute, totodată, în Codul eticii și echității, acele exigente valorice și de ordin afectiv-volitional care caracterizează modelul exemplar de personalitate morală. Astfel, se arată, printr-o evidențiere expresă a unor calități morale, că „toți comuniștii trebuie să fie cinști, demni, principiali și corecți, să nu tolereze minciuna”. Pe de altă parte, o analiză de conținut a formulărilor din Cod ne indică și repudierea explicită a unor valori, norme, atitudini ce țin, sau amintesc, de morală burgheză și de spiritul mic burghez: utilitarismul, parazitismul, egoismul, indiferența față de ceilalți.

În fine, în cuprinsul Codului este specificată direct, ca valoare-rezultat, fericirea: „realizarea fericirii personale în contextul realizării fericirii întregului popor”.

În concluzie, în urma acestei analize a elementelor constitutive ale moralei societății noastre, se poate afirma că, în instituirea noii morale, elaborarea Codului a însemnat nu numai conștientizarea structurii moralei, ci și evidențierea sarcinilor de ordin social, politic, educațional care trebuie promovate pentru ca valorile noi, specifice, să fie mereu actualizate, transformate în acte de comportament în dinamica vieții sociale și a celei individuale, în condițiile unei lumi complexe, în care oamenii — după cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — „trebuie să învețe să fie revoluționari”.

Ideea comunistului de omenie, prezentă în opera secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, încă din anul 1971, a fost recent reafirmată, arătîndu-se că omul de omenie trebuie să înfruncească, în conștiința sa, atât înțelegerea semenilor, cât și exigența față de aceștia, atât bunăvoință și toleranță, cât și fermitate și intransigență, atunci cînd este cazul. Rezultă, așadar, că omenia, ca valoare, a dobîndit o semnificație care ține seama de principiul de bază al noii morale, ale cărei principii stau la baza Codului muncii și vieții comuniștilor.

Lector univ. dr. VASILE N. MORAR
Universitatea din București

În ansamblul formelor de activitate prin care școala, împreună cu alți factori educaționali, realizează educarea politico-ideologică a elevilor, informarea politică bilunară ocupă un loc bine definit. Ea are în principal menirea de a ajuta elevii în cunoașterea temeinică a politicii interne și externe a partidului și statului nostru, a operei secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în înțelegerea și conștientizarea semnificației principalelor evenimente, fenomene și procese social-politice care au loc pe plan intern și internațional, a importanței hotărîrilor și acțiunilor partidului și statului nostru, a conținutului unor acte normative emise într-o anumită perioadă. În același timp, informarea politică, în calitate ei de formă de lucru organic integrată în procesul de învățămînt, contribuie la formarea și dezvoltarea la elevi a gândirii politice, a unor priceperi și deprinderi de a se informa cu principalele aspecte ale realității social-politice interne și internaționale. În vederea creșterii eficienței informării politice este necesar să se acorde o atenție deosebită stabilirii temelor pentru orele respective, diversificării și diferențierii acestora, precum și a formelor și mijloacelor de realizare, ținînd seama de vîrsta și nivelul de pregătire al elevilor.

Pentru aceasta, temele orelor de informare politică se stabilesc, sub îndrumarea organizației de partid, în etapa premergătoare tinerii acestora, de către conducerea unității de învățămînt și catedra de științe sociale, în colaborare cu factorii de răspundere al organizațiilor de pionieri și U.T.C. La nivelul unității de învățămînt se vor stabili, de regulă, trei, pînă la cinci teme referitoare la aspectele cele mai semnificative ale perioadelor respective sau la unele fenomene, procese și evenimente social-politice importante, urmînd ca dirigintele clasei, împreună cu biroul organizației U.T.C. sau comandantul detașamentului de pionieri, să opteze pentru una sau două dintre acestea. În funcție de interesele elevilor, în orele de informare politică pot fi tratate și alte teme solicitate de către aceștia.

În stabilirea temelor pentru orele de informare politică se va avea în vedere asigurarea cunoașterii și înțelegerii conținutului și semnificației documentelor de partid, a legilor și altor acte normative apărute în perioada respectivă, a activității internaționale a partidului și statului nostru, a succeselor obținute în dezvoltarea țării, a unor fenomene și procese social-politice de amploare care au avut sau au loc în viața internă sau internațională și care caracterizează o anumită perioadă de timp a activității organizațiilor de pionieri și U.T.C.

Atunci cînd organizațiile de partid din școli, conducerea unităților de învățămînt și ale organizațiilor de pionieri sau U.T.C. apreciază ca necesară abordarea

Informarea politică și ideologică, mijloc de educare comunistă a elevilor

mai temeinică a unor documente de partid, a unor evenimente sau procese social-politice cum ar fi, de exemplu, cunoașterea mai amănunțită a documentelor adoptate de congrese sau conferințe naționale ale partidului — se poate stabili o tematică pe o perioadă mai îndelungată (trimestru), urmînd ca, în cadrul fiecărei ore de informare politică, să se trateze tema respectivă, precum și o problemă de actualitate.

Se va avea în vedere ca la orele de informare politică să nu se repete temele cuprinse în programele disciplinelor de învățămînt pe care le studiază elevii, în cadrul orelor de dirigență, al învățămîntului politic U.T.C., al cercurilor și cluburilor de dezbateri politico-ideologice.

În vederea pregătirii elevilor pentru ore de informare politică se vor populariza tema sau temele stabilite, antrenînd în buna sa desfășurare comandamentele detașamentelor de pionieri sau U.T.C. În acest sens se vor folosi pînouri special amenajate, gazetele de perete, „Cadranel politic”, emisiunile de la stațiile de radiodifuzie etc. Odată cu tema, se vor face cunoscute și recomandările bibliografice.

Pentru buna desfășurare a orei de informare politică și pentru atingerea obiectivelor sale informativ-formative, o atenție deosebită trebuie să se acorde pregătirii profesorilor-dirigenți, care revine conducerii unității de învățămînt, directorului adjunct cu problemele muncii educative.

În vederea reușitei orei de informare politică, profesorul diriginte va trebui, printr-un temeinic studiu individual, să cunoască în profunzime problemele referitoare la tema stabilită și, pe această bază, să elaboreze un succint plan de idei, precum și metodologia desfășurării activității. De asemenea, el va solicita din timp eventualele întrebări și nelămuriri ale elevilor, pentru a putea pregăti răspunsurile adecvate.

Experiența dobîndită în unități de învățămînt relevă că o oră de informare politică poate avea, în funcție de vîrsta și nivelul de pregătire al elevilor, următoarea structură: a) o scurtă introducere, făcută de diriginte, care să asigure crearea cadrului și climatului necesar derulării orei, printr-un sumar tur de orizont asupra actualității interne și internaționale, scoțînd în evidență evenimentele sau fenomenele legate de tema stabilită; b) reamintirea temei și prezentarea succintă a problematicii acesteia, a principalelor aspecte care trebuie avute în vedere; c) desfășurarea propriu-zisă (dezbateri, expunerea în ca-

drul căreia elevii vor fi stimulați să prezinte și să analizeze temeinic problema pusă în discuție — conținutul și semnificația documentului de partid, cauzele, desfășurarea și urmările unor evenimente, procese și fenomene social-politice, să adreseze întrebări, să participe la elaborarea răspunsurilor, la formularea unor concluzii etc. În desfășurarea propriu-zisă a informării politice, profesorul diriginte va orienta elevii pentru ca, ori de cîte ori este potrivit, să facă apel la cunoștințele sau informațiile dobîndite anterior, în cadrul diferitelor discipline de învățămînt, al activităților politico-ideologice organizate în școală și în afara ei, prin intermediul mijloacelor de informare în masă, prin observarea directă a realității economico-sociale. În același timp, profesorul diriginte (sau invitatul la această acțiune) va explica unii termeni, sau concepte și teze noi, va lămuri problemele ridicate de elevi și cele pe care aceștia nu le-au înțeles sau reținut, înlesnînd, în acest fel, desfășurarea accesibilă și eficientă a acestei etape de bază a informării politice; d) desprinderea concluziilor și sistematizarea ideilor de bază; sublinierea sarcinilor ce revin elevilor și a modalităților de îndeplinire a acestora; scurte aprecieri asupra contribuției aduse de elevi la desfășurarea orei de informare politică etc.

Ca metode de desfășurare a orei de informare politică se recomandă expunerile, dezbaterile, consultațiile, răspunsurile la întrebările elevilor, dezbaterile de caz, comentarea unor emisiuni de radio sau televiziune, filme documentare, lucrări social-politice etc.

Formele de desfășurare și metodele utilizate se vor stabili în directă legătură cu vîrsta și nivelul de pregătire al elevilor, cu gradul de complexitate al problemelor puse în discuție. Astfel, pentru clasele ciclului gimnazial și chiar pentru unele clase din treapta I de liceu, se recomandă ca forme de bază expunerea, expunerea-dezbateri, răspunsurile la întrebările elevilor, ținînd seama de faptul că aceștia au încă o experiență redusă în ceea ce privește analizarea unor fenomene și procese social-politice. La aceste clase prezentarea și comentarea problemelor se fac mai ales de către profesorul diriginte sau invitatul la acțiune, elevii participînd prin intervenții sau întrebări la desfășurarea orei. În funcție de temă, nu este exclusă nici dezbateri, chiar la aceste clase. Astfel, temele care privesc activitatea tinerei generații, sarcinile ce-i revin în prezent și în perspectivă, pot fi susținute cu

precădere de către elevi.

Cînd ora de informare politică se desfășoară, de pildă, la o expoziție a realizărilor economico-sociale, locale sau naționale, sau la un muzeu, ea va avea, în principiu, structura prezentată mai sus, doar că dezbateri va porni de la materiale ilustrative existente, referitoare la tema propusă.

Pregătirea, desfășurarea și conducerea orelor de informare politică revin profesorului diriginte; în funcție de tematică, însă, pot fi invitați și alți profesori, activiști, propagandiști, specialiști etc., care să participe la desfășurarea orei respective. Orelor de informare politică se desfășoară, de regulă, în școală, de preferință în cabinetele de științe sociale, dar și în afara acestora — în întreprinderi economice, instituții social-culturale, cabinete pentru activitatea politico-ideologică, puncte de informare, cluburi, case de cultură, muzee, expoziții etc.

Evaluarea eficienței educativ-formative a orelor de informare politică trebuie să se afle permanent în atenția profesorilor dirigenți și a conducătorilor unităților de învățămînt, aceasta constituînd unul din criteriile de orientare a muncii de pregătire politico-ideologică de viitor, atît în ceea ce privește tematica și conținutul activității, cît și mijloacele și metodele folosite. În acest sens, se va solicita tuturor cadrelor didactice să verifice, prin specificul disciplinelor pe care le predau, gradul de însușire, aprofundare și conștientizare de către elevi a politicii partidului nostru, a conținutului diferitelor hotărîri și măsuri adoptate, a sarcinilor ce le revin, în calitate de elevi — viitori oameni ai muncii. Se va urmări, în același timp, modul în care elevii reușesc să integreze în diferite lecții și activități informațiile și cunoștințele dobîndite în cadrul orelor de informare politică.

Fiecare diriginte are datoria de a urmări și evalua atent și continuu progresele realizate de elevi în planul pregătirii lor politice, morale, civice, indeosebi prin observarea sistematică, în procesul vieții și activității de colectiv, a manifestărilor lor, a raportului dintre ce știu și ce fac, dintre flexibilitatea și stabilitatea manifestărilor lor comportamentale, ca bază pentru optimizarea continuă a obiectivelor și conținutului demersurilor educaționale.

Ținînd seama de faptul că ora de informare politică este inclusă în planul de învățămînt ca activitate de sine stătătoare, este necesar ca, la nivelul unităților de învățămînt, conducerile acestora să asigure cuprinderea ei în orarul școlii — o oră la două săptămîni — să urmărească ținerea ei cu regularitate, evitînd suprapunerea cu alte ore sau activități.

TRAIAN BĂRĂIAN
inspector școlar de specialitate
în Ministerul Educației
și Învățămîntului

SPECIFICUL DEZVOLTĂRII PSIHICE A COPILULUI ÎN PERIOADA ANTEȘCOLARĂ

Conceptul, natura și funcționalitatea copilăriei (III)

Vîrsta preșcolară mică și mijlocie (3—5 ani). După cum s-a văzut, dezvoltarea psihică a copilului este condiționată de mai mulți factori. Sub influența jocului și a activităților programate (observarea fenomenelor din natură și a realităților sociale, construcții, modelaj, desen etc.), precum și a îndrumărilor educatoarei, la copil apar particularități psihice noi. Experiența lui cognitivă se amplifică, sfera reprezentărilor se extinde, operațiile gândirii se conturează, memoria și reproducerea capătă atributele intenționalității, trăirile emoționale devin mai complexe. Toate aceste schimbări și multe altele conferă stadiilor preșcolarății particularități specifice, care sînt prezentate schematic în cele ce urmează.

Comportamentul copiilor de 3 ani este destul de asemănător cu acela al antepreșcolarelor. Jocurile copiilor din grupa mică constau în repetarea stereotipă a mișcărilor și acțiunilor simple. În ele predomină elementul intuitiv, iar conținutul lor este relativ sărac. Deci, activitatea ludică, predominantă și conducătoare a vîrstei, prezintă aceste particularități incipiente.

a). **Procesele cognitive.** Percepția, memoria, imaginația, gîndirea, limbajul etc. — după cum s-a arătat — se desfășoară în situații concrete și în contextul acțiunilor practice, obiectuale. Important este ca educatoarea să încurajeze căutările „spontane ale copilului... care cer ca orice adevăr ce trebuie cucerit să fie reinventat... sau cel puțin să fie reconstruit și nu doar transmis” (Piaget, J., p. 231, subl. ns. A. Ch.). Folosirea exclusivă a mijloacelor audio-vizuale duce la un fel de „verbalism al imagini”, care în loc să ducă la activități autentice promovează doar asociații, substituind figurativ în locul operațiilor. Procedîndu-se în acest fel, nu se poate ajunge la cultivarea nevoii de explicare la copil a faptelor pe care le percepe, a imaginilor vizuale receptate în diafilme sau filme. Mai grav este că dezvoltarea gîndirii explicative este simțitor frînătă.

Copilul percepe mai curînd deosebirile decît asemănările, însușirile obiectelor mai pronunțate, mai „bătătoare la ochi”, chiar dacă sînt neesențiale. „Pasărea este aceea care zboară”; „Fructele și legumele sînt acelea pe care le mîncăm”; „Animalele sălbatice mușcă” etc.). Definiții de acest fel au fost denumite „empirice” sau „pseudoconcepte”. Desigur, cuvintele respective (pasăre, fructe, legume etc.) rămîn aceleași în ceea ce privește structura lor fonetică, dar conținutul lor semantic se schimbă. Ele încep să reflecte tot mai mult notele esențiale ale obiectelor, fenomenelor și ființelor vii. „Păsările sînt acelea care au corpul acoperit cu pene”. Operațiile gîndirii se constituie în activitatea practică nemijlocită. Copilul este un constructor activ al structurilor sale cognitive, care generează la rîndul lor noțiuni, concepte și operații potențiale mai complexe. Copilul memorează și reține impresiile care îl impresionază mai puternic, mai ales pe acelea legate de nevoile și dorințele lui actuale.

b). **Procesele afectiv-motivaționale.** Încercările impulsiv-explozive a acestor procese, adesea foarte pronunțate, atestă instabilitatea echilibrului emoțional al copilului, exprimată frecvent prin strigăte, plîns, acte agresive etc. Mai ales la preșcolarul de 3—4 ani aceste reacții sînt încă difuze, nediferențiate, se polarizează ușor, dar aduc după sine un mare consum de energie nervoasă. Educația îi va feri pe copii de astfel de manifestări dăunătoare sănătății mintale și afective. Cu toate acestea, în general **sociabilizarea afectivă** la această vîrstă se produce destul de intens. La început interacțiunea preșcolarului cu alți copii este relativ limitată, deoarece el este încă absorbit de sine. Cu timpul însă el „exprimă o nevoie reală față de tovarășia cu el... devine capabil de o prietenie adevărată și o dorință” (Dimitrovsky L., p. 239). **Copiii mici tind să se joace mai mult unul lingă altul, decît unul cu altul.** În dependență și de educația lor în familie, în grădiniță ei se manifestă mai degrabă pozitiv decît negativ în relațiile lor interindividuale. Odată cu înaintarea în vîrstă „apropierile amicale dintre copii cresc în detrimentul apropiierilor ostile” (Bogdan T., p. 64). Fără îndoială, descreșterea ostilităților și a manifestărilor agresive se datorește influențelor educative din grădiniță cu condiția colaborării strînse a acestuia cu familiile copiilor. Atașamentul afectiv față de altul — mila, simpatia, compasiunea, dragostea față de altul (părinți, educatoare, colegii de grupă, personaje din basme, povestiri etc.) sînt procese afectiv-motivaționale foarte complexe pe care și le însușește marea majoritate a preșcolarelor. Toate acestea atestă progresul realizat în sociabilizarea domeniului afectiv.

c). **Conduita voluntară și comportamentul social-moral.** Conduita voluntară urmează suita mișcărilor și actelor organizate la nivelul unor acțiuni simple. Scopul activității îl constituie mai ales obiectul perceput nemijlocit, iar motivele ei — interesele sensorio-motrice, procesele afective, interesele ludice. Activitatea începută adesea își schimbă cursul, se intrerupe, rămînd nefinalizată, mai ales la preșcolarii din grupa mică.

Mișcările și actele implicate în conduita voluntară ating trepte ascendente de dezvoltare. La vîrsta preșcolară mică scopul urmărit în realizarea mișcărilor are un caracter fluctuant. Copilul își părăsește,

de pildă, construcțiile dacă vede un obiect atractiv la un alt copil. Caracterul fluctuant al scopului se explică prin emotivitatea deosebită a copilului și prin particularitățile reprezentărilor sale. Motivele imediate ale activității se înlocuiesc rapid, fapt care exclude continuitatea activității și stabilizarea scopului. La vîrsta preșcolară mijlocie se accentuează **funcția reglatoare** a sistemului verbal cu influențe evidente asupra conduitei voluntare. Are loc semnalația verbală proprie a copilului care condiționează organizarea independentă a activității. Limbajul intern devine mecanismul esențial de dezvoltare a conduitei voluntare (Chirceș, A., p. 201—202). Momentul de cotitură se produce în jurul vîrstei de 5 ani. Acum copilul manifestă mai multă independență, inițiativă, stăpînire de sine în realizarea scopurilor.

Însemnate transformări și prefigurări apar și în **comportamentul social-moral**. Constatăm la copil ceea ce unii autori numesc „nevoia de ordine”, respectarea **regulilor sociale**, care guvernează cele mai simple conduite și constituie instrumente de afirmare a eului și a personalității (Chateau, J., p. 79—81). După alți autori obiectivul central al formării morale, considerată prin optică genetică, ar fi educația caracterului copilului. Fiecărei etape a dezvoltării îi corespund „morale succesive”, pornind de la „morală obișnuințelor, la morală regulilor etc.”, apoi la cea a exigenței și la cea a datoriei (subl. ns. A. Ch.). În consecință este greșit a menține o singură morală de-a lungul întregii perioade a copilăriei: ar însemna să-l considerăm pe copil un „adult în miniatură” (Debesse, M., p. 15).

Vîrsta preșcolară mare (5—6/7 ani). Datorită influențelor formative administrate copiilor, pe fondul activității ludice, interrelaționate cu activitățile programate în grădiniță, se înregistrează noi progrese în cele trei domenii ale activității psihice.

a). **Procesele cognitive.** Percepția se detașează de situațiile concrete diferențiate prin intermediul acțiunilor obiectuale. Rolul lor însă nu trebuie subestimat. Copilul dorește să știe cît mai mult, pune nenumărate întrebări, experimentează, pune mina pe toate, ridicîndu-se de fiecare dată deasupra lui însuși (Aebli, H., p. 35). Analiza și sinteza însușirilor obiectului preșcolarul o poate realiza fără participarea analizatorului motoric (explorările manuale), ci numai în planul percepției vizuale.

Dar educația trebuie să controleze în ce măsură copilul observă ceea ce este de văzut, atunci cînd se uită la un obiect. Copilul este în stare să detașeze un obiect pe fondul altor obiecte; să descompună mental însușirile obiectului analizat și să-l recompună potrivit cu raporturile părților componente ale acestuia. El învață să examineze obiectele operînd cu diverse criterii — al formei, culorii, mărimii, suprafeței, al volumului, numărului etc. Învață să observe raporturile între viteza și distanța în mișcarea obiectelor; raporturile spațial-poziționale ale obiectelor așezate în ordine crescătoare-descrescătoare a șirului numeric (aspect foarte important pentru psihogeneza elementelor gîndirii matematice). Ca urmare a acestor acțiuni educative devine posibilă apariția **scopului mnemonic** — nota definitorie a memorării și reproducerea voluntară. La început în condițiile jocului, iar mai tirziu pe baza instructajului verbal, copilul înțelege legătura dintre cele două procese: pentru a putea fi reproduse, datele respective trebuie să fie în prealabil memorizate.

Saltul calitativ ce se produce în formarea proceselor cognitive se explică prin dezvoltarea limbajului vorbit (exterior și intern). Ajuns la acest nivel de dezvoltare, copilul poate să efectueze operații în plan mental verbalizînd acțiuni și raporturi pe care le-a săvîrșit pe plan concret (obiectual). Însuși comunicarea verbală dobîndește calități noi. Pronunția copilului se corectează, lexicul devine mai bogat, iar propozițiile sînt formulate potrivit regulilor gramaticale. Limbajul vorbit devine un instrument simbolic de dobîndire a cunoștințelor noi. Întrebările numeroase adresate educatoarei confirmă nevoia copilului pentru comunicare afectivă, pentru contactul social cu altul, pentru schimbul de semnificații și confirmarea că au fost însușite corect. Limbajul lui se va perfecționa, „se va limpezi, va deveni clar și corect dacă mobilul pentru perfecționarea lui... este o trebuință interioară: trebuința de a se exprima, de a comunica” (Claparède, Ed., p. 168).

Este interesant de observat că, potrivit datelor cercetărilor care analizează convorbirile dintre copil și adult, „Inițierea dialogului a fost de două ori mai mare din partea copilului”. Copilul nu numai că inițiază convorbirea, dar mai elaborează și forma dialogului pe care îl conduce, iar adultul doar se adaptează la demersul acestuia (McKenna, A., p. 7—9). Copilul este acela — conchide autorul — care solicită reacții verbale din partea adultului, iar întrebările ce-i sînt adresate pot oferi, prin răspunsurile primite, achiziționarea unor noi modele de structuri verbale, condiție necesară pentru dezvoltarea limbajului infantil. Deoarece limbajul mijlocie dezvoltarea gîndirii, numeroase cercetări au adus valoroase contribuții în ceea ce privește relația dintre gîndire și limbaj (Piaget, J., Inhelder, B., p. 78—102; Wallon, H., 183—213; Carroll, J., p. 59—64, 108—119; Roșca, Al.,

p. 296—305; Slama-Cazacu, T., p. 257—265; Montessori, M.).

b). **Procesele afectiv-motivaționale.** Viața afectivă a copilului atinge nivelul corespunzător pregătirii lui pentru școală. Emoțiile și sentimentele devin mai bogate în conținut. Ele se organizează și se stabilizează axate pe anumite obiecte, situații, evenimente, persoane etc. Sentimentele de integrare socială și de prietenie sînt mai accentuate decît cele de dominare și de agresivitate (Ricks, D.F., p. 328). Relațiile de ostilitate fățișă cedează celor de empatie, competiție, cooperare și prietenie. Datorită vecinătății copiilor din aceeași grupă, contactului „cot la cot” și opțiunii preferențiale, se dezvoltă semnificația pozitiv-afectivă, trăită de parteneri ca o atracție, atașament împărtășit, ca un proces de dragoste mutuală. Se creează „arii afinitare” electivă care îi atrag reciproc pe copii și-i fac să mențină relații interindividuale, izvor de satisfacție pentru fiecare dintre ei (Maisonneuve, J., p. 134—137). Aceste relații socio-afective au rezonanțe de ordin motivațional. Atracția sau repulsia, simpatia — antipatia, frica — minia etc., pot în anumite împrejurări să constituie **mobilități interioare** ale acțiunilor. Dar relația se pune și în sens invers: „modul cum se traduce în fapt un motiv sau altul poate genera o anumită trăire afectivă” (Roșca, M., p. 418). Important este că în grădiniță relațiile socio-afective să-l elibereze pe copil de egocentrismul subiectiv, să-i formeze capacitatea de apreciere și auto-apreciere tot mai obiectivă potrivit cerințelor morale. Preșcolarul trebuie să și simtă ceea ce știe că este bine și să evite să facă ceea ce știe și simte că este rău. În felul acesta, încă în grădiniță se cultivă **concordanța necesară** între cunoștințe — trăirile afective — acțiunile săvîrșite, în procesul de formare morală a preșcolarului.

c). **Dezvoltarea voinței și a conduitei social-morale.**

Evoluție accesibilă vîrstei dobîndește și conduita voluntară a preșcolarului mare. Copilul este capabil acum să renunțe la unele dorințe imediate și personale, în favoarea unor scopuri cu o motivație social-morală. De pildă, să confecționeze un cadou de ziua mamei renunțînd la joc, o activitate pentru el cu mult mai atractivă. Datorită reglării verbale acțiunile copilului sînt tot mai bine planificate și orientate în direcția realizării scopului. Efortul voluntar se exersează prin depășirea obstacolelor ce se ivesc pe parcurs și prin ducerea pînă la capăt a lucrului început. Se dezvoltă la copil capacitatea de a amina, de a aștepta și chiar de a renunța la ceva atractiv și puțin dorit. Această capacitate exprimă intensificarea controlului volitiv asupra trăirilor afectiv-egocentrice. Fenomenul dovedește că se afirmă elementele conștiinței social-morale, a spiritului autocritic, a spiritului de independență și de disciplină. Începută în familie disciplina se continuă mai departe în grădiniță. Dar disciplina „trebuie să fie și ea activă”. Un individ care e forțat să stea tăcut cu un mut, nemîșcat și un paralitic, nu se poate spune că e disciplinat. Mai ales pentru copii — mișcarea și activitatea fiind condiții ale dezvoltării lor. Un copil este „disciplinat atunci cînd este stăpîn pe el însuși și deci poate să dispună de sine, cînd trebuie să urmeze o regulă de viață” (Montessori, M., p. 92). Însușirea regulilor de comportare prezintă o mare însemnătate pentru dezvoltarea voinței și a conduitei social-morale a preșcolarului. Adoptînd indicațiile formulate pentru tipul de relații „profesor-elev”, putem spune că „aceste relații nu sînt depersonalizate și nici neutre sub aspectul efectelor pozitiv/negative...” (Chirceș, A., p. 179). De educatoare depinde faptul de a promova în relație cu copiii un comportament de tip dominator sau de tip integrat social. Numai acest tip de comportament permite formarea la preșcolarii a inițiativei, independenței, a responsabilității, a efortului voluntar — toate luate împreună fiind expresia interiorizată a normelor și a valorilor morale, obiectivate în acțiuni voluntare și comportamente social-morale. Pentru formarea acestor acțiuni și comportamente nu sînt de mică importanță diferitele însărcinări primite de copii în grădiniță: îngrijirea unor plante la colțul naturii vii, păstrarea în ordine a hainelor în vestiar, așezarea jucăriilor la locul lor, prestarea unor munci (de săpat, plivit, udat) la straturile de flori și de legume din curtea grădiniței, autoservirea la orele de masă etc. Toate aceste manifestări se răsfrîng favorabil nu numai în domeniul volitiv, ci și în cel cognitiv și afectiv, constituind premise ale pregătirii copilului pentru școală. Spre sfîrșitul perioadei, preșcolarul începe să resimtă o atracție foarte puternică spre școală, spre „rolul de școlar”. Imaginea de sine proiectată în viitor exercită o influență proactivă pozitivă asupra dimensiunilor actuale ale individualității copilului. Faptul acesta atestă un indice și un criteriu valoric obiectiv al maturizării psihologice a copilului, în sensul capacității lui de a desfășura cu succes o nouă formă de învățare, de „tip școlar”.

Prof. univ. dr. doc.
ANATOLIE CHIRCEȘ

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Aebli, H., *Didactica psihologică*, București, E.D.P., 1973
Bogdan T., Ștănculescu I. I., *Psihologia copilului și psihologia pedagogică*, E.D.P., București, 1968
Bogdan, T., *Probleme de psihologie ju-*

ridică, Editura Științifică, București, 1973

Chateau J., *Jocul copilului*. În: Debesse, M. (red.), *Psihologia copilului*. De la naștere la adolescență, E.D.P., București, 1970, p. 164—179
Carroll, J.B., *Limbaj și gîndire*, E.D.P., București, 1979
Chirceș, A., *Dezvoltarea activității voluntare pînă la vîrsta școlară*. În: Roșca, Al. Chirceș, A. (red.), *Psihologia copilului*, E.D.P., București, 1962, p. 199—202.
— *Dezvoltarea psihicului la copil*. În: Roșca, Al. (red.), *Psihologie generală*, E.D.P., București, 1976, p. 175—199.
— *Aspecte teoretice și metodologice ale dezvoltării creativității la preșcolarii*. În: De la grădiniță la școală. Culegere Metodică, *Revista de pedagogie*, 1975, p. 11—16
— *Probleme ale educării copilului de vîrstă preșcolară*. În: *Perfecționarea activității instructiv-educative în grădiniță*, C.M., *Revista de pedagogie*, 1975, p. 5—12
— *Stimularea potențialului creativ al copiilor în contextul activităților din grădiniță*. În: C.M., *Revista de pedagogie*, 1977, p. 3—9.
— *O încercare experimentală de predare diferențiată a lecturii imaginilor*. În: *Metode active de predare-învățare la lecții*, Tirgu-Mureș, 1977, p. 31—44.
— *Cu privire la problematica școlarizării copilului de șase ani*. În: *Copilul, grădinița și școala*, C.M., *Revista de pedagogie*, 1979, p. 3—5
— *Dezvoltarea ontogenetică a psihicului*. În: *Probleme fundamentale ale psihologiei (coordonator Zörgö, B.)*, Editura Academiei R.S.R., 1980, p. 104—112.
— *Condițiile formării noțiunilor, convingerilor și atitudinilor morale în relație cu comportamentul*. În: *Psihologia educației și dezvoltării (coordonator I. Radu)*, Editura Academiei R.S.R., 1983, p. 164—181
Claparède, Ed., *Educația funcțională*, E.D.P., București, 1973
Debesse, M., *Psihologia copilului* (red.) E.D.P., București, 1970
— *Etapile educației*, E.D.P., București, 1981
Dimitrovsky, L., *Dezvoltarea din punct de vedere social a copilului*. În: *Psihologia procesului educațional* (red. Davitz, J.R., Ball, S.), E.D.P., București, 1978, p. 221—255.
Maisonneuve, J., *Psihologia afinităților*. În: *Sociologia franceză contemporană*. Antologie întocmită de Aluș I., Drăgan, I., 1971, București, p. 134—142
McKenna, A., *Iazik rebeonka ? „Staril sapog ili volsebniaia tufelika ?”*. XV Sviatowy Kongress OMEP Warszawa, 23—26 XIII, 1977
Montessori M., *Descoperirea copilului*, E.D.P., București, 1977
Piaget, J., *Psihologie și pedagogie*, E.D.P., București, 1972
Piaget, J., *Nașterea inteligenței la copil*, E.D.P., București, 1973
Piaget, J., *Epistemologia genetică*, Edit. Dacia, 1973
Piaget, J., *Încotro merge educația? În: Sociologia educației și învățămîntului* (traducere de Mahler F. și col.). Antologie de texte contemporane de peste hotare, E.D.P., București, 1977
Ricks, D.F., *Personalitate și educație*. În: Davitz, J.R., Ball, S., *Psihologia procesului educațional*, E.D.P., București, 1978, p. 317—344
Roșca, Al., *Gîndirea*. În: Roșca, Al. (red.), *Psihologie generală*, E.D.P., București, 1976, p. 202—214
— *Creativitatea gîndirii în grup*. În: *Creativitate, modele, programare* (Roșca, Al., red.), Editura Științifică, București, 1967
— *Creativitatea*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972
— *Creativitatea generală și specifică*, Editura Academiei R.S.R., 1981
Roșca, Al., Zörgö, B., *Aptitudinile*, Editura Științifică, București, 1972
Roșca, M., *Psihologia deficiențelor mintale*, E.D.P. București, 1967
— *Afectivitatea*. În: *Psihologie generală* (Roșca, Al., red.), E.D.P., București, 1976, p. 400—418
Slama-Cazacu, T., *Relațiile dintre gîndire și limbaj în ontogeneza (3—7 ani)*, Editura Academiei R.P.R., 1957
— *Particularități ale însușirii structurii gramaticale de către copii, între 2 și 3 ani*. În: *Culegere de studii de psihologie*, IV, Ed. Academiei, București, 1962
— *Dialogul la copil*. Ed. Academiei, București, 1961
— *Probleme ale dezvoltării limbii române ca limbă maternă în grădinițe și în primele clase elementare*. În: *Educația intelectuală a copiilor preșcolari*, C.M., *Revista de pedagogie*, 1975, p. 5—17
— *Cercetări asupra comunicării*, Editura Academiei, 1973
Wallon, H., *De la act la gîndire*, Editura Științifică, București, 1964
— *Familia și copilul*. În: *Sociologia franceză contemporană*. Antologie întocmită de Aluș I., Drăgan, I., București, 1971
— *Evoluția psihologică a copilului*, E.D.P., București, 1975

ÎN PRIM-PLAN:

INDUSTRIA EXTRACTIVĂ

Industria extractivă, după cum se știe, deține unul din locurile prioritare ale activității economice. Ea este principalul furnizor de materii prime pentru producerea energiei electrice și termice și, prin aceasta, aproape toate celelalte ramuri ale economiei naționale sînt strîns legate de ea.

Recentul Decret al Consiliului de Stat privind economisirea la maximum a energiei electrice și a gazelor naturale, ca și măsurile ce decurg din el, arată, încă o dată, cît de importantă pentru noi este activitatea minerilor și petroliștilor, îndeosebi în perioada de iarnă, cînd se consumă mai multă energie și cînd aceasta se produce mai greu.

Conform Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R., pînă la sfîrșitul actualului cincinal țara noastră își va asigura independența energetică. Un cuvînt important au aici toți cei ce lucrează în industria extractivă — minerii din bazinele carbonifere și petroliștii de pe întreg cuprinsul țării. Cum sînt elevii pregătiți pe băncile școlilor pentru viitoarea profesiune? Paralel cu modernizarea tot mai amplă a producției extractive, în școlile profesionale și în liceele de profil (dotate cu o bază material-didactică bine pusă la punct), este imperios necesar să se asigure o pregătire a elevilor în concordanță cu cele mai noi și mai moderne cuceriri din acest important domeniu. Un rol de seamă pentru formarea de cadre tot mai bine pregătite pentru industria extractivă îl are, evident, orientarea școlară și profesională. Cum se face această orientare? Sînt îndeajuns de cunoscute, mai ales de către părinții elevilor, meseriile din industria extractivă? În urma modernizării și mecanizării tehnologiilor de extracție, aceste meserii, socotite „grele” devin tot mai „ușoare” și au partea lor de frumusețe! În rîndurile care urmează redăm opiniile unor cadre didactice din două mari unități școlare, cu experiență bogată și cu vechi tradiții în pregătirea de muncitori și specialiști din sectoarele petrol și minerit.

A fi petrolist

În contextul amplei dezvoltări a economiei naționale, industria extractivă de petrol și gaze din țara noastră s-a modernizat continuu, menținîndu-și gradul de tehnicitate la cota celor mai înalte performanțe mondiale.

Hotărîrile celui de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român au consolidat liniile directoare ale partidului nostru în privința asigurării independenței energetice a țării și au așezat industria extractivă de petrol și gaze pe unul din locurile prioritare.

Meseria de sondor reclamă, astăzi, o temeinică pregătire teoretică și practică, determinată de progresul tehnic din industria extractivă a petrolului. În acest scop, pregătirea sondorului trebuie să-i asigure acestuia capacitatea de a străpîni și utiliza tehnica din dotarea unităților de profil. S-au introdus pe scară largă utilaje și instalații de mare productivitate, cu grad înalt de mecanizare, fiind aplicate cu succes metode și procedee tehnologice noi pentru exploatarea zăcămintelor de petrol și gaze. Astăzi, săparea sondelor de mare și foarte mare adîncime, forajul marin, aplicarea celor mai noi tehnici și tehnologii în extracția țiteiului și gazelor sînt activități curente în industria extractivă românească de petrol și gaze.

Profesiunea de petrolist sondor este frumoasă și deosebit de complexă. Sondorul este confruntat, nu o dată, cu situații rareori repetabile, petrolul și gazele fiind ascunse în subsol, la adîncimi de mil de metri. Activitatea muncitorilor petroliști impune de multe ori soluții tehnice și tehnologice care sînt unicate. Mai mult decît în alte meserii, sondorului i se cer, pe lîngă o temeinică pregătire, însușiri de bun organizator al muncii, spirit de inițiativă, voință, dirigenție, perseverență, stăpînire de sine, curaj, hotărîre, precum și o bogată și fecundă imaginație și creativitate care să-i permită luarea unor decizii cu consecințe tehnice și economice extrem de importante.

O altă profesiune de bază din cadrul profilului petrol este cea de operator la extracția țiteiului și gazelor, care are drept conținut exploatarea rațională a zăcămintelor, captarea și dirijarea țiteiului, întreținerea instalațiilor de extracție. Operatorului îi revin, ca sarcini, supravegherea instalațiilor și aparatelor de măsură și control, controlul funcționării acestora, al etanșeității conductelor, manevrarea ventilelor și manetelor etc. Pentru îndeplinirea sarcinilor ce-i revin în procesul de producție, operatorul, la extracția țiteiului și gazelor, trebuie să se caracterizeze prin spirit de observație, stăpînire de sine, prin curaj, hotărîre și punctualitate.

Din aceste motive, școala urmărește ca elevii să fie educați, încă de pe băncile ei, în spiritul dragostei față de profesia aleasă, față de munca din acest domeniu prioritar al economiei naționale.

Liceul Industrial de Petrol Teleajen-Ploiești, situat pe platforma industrială Teleajen, patronat de Întreprinderea de Utilaj Petrolier și Reparații-Ploiești, este o instituție de învățămînt cu vechi tradiții în pregătirea forței de muncă a județului Prahova, asigurînd formarea de muncitori pentru întreprinderi din industria extractivă a petrolului și gazelor. În el există mai multe forme de învățămînt: treptele I și a II-a de liceu (curs de zi), treapta a II-a (curs seral), școală profesională (curs de zi). Procesul instructiv-educativ de aici urmărește pregătirea elevilor în meseriile de sondor foraj, operator la extracția, transportul și tratarea țiteiului și gazelor, mecanic mașini și utilaj de foraj-extracție, mecanic combustie internă, prelucrător prin așchiere, sudor, turnător etc.

Pentru buna desfășurare a procesului de învățămînt, școala dispune de o bază materială corespunzătoare, care cuprinde săli de clasă, laboratoare de fizică și chimie, cabinete de matematică, științe sociale, istorie, biologie, rezistența materialelor și organe de mașini, desen tehnic, foraj-extracție, sală și teren de educație fizică, bibliotecă, cîmine și cantină.

Înstruirea tehnico-productivă se realizează în atelierele-școală cu plan de producție, în unitățile economice de profil și în laboratorul tehnologic. După repartizarea în unități economice ca: Întreprinderea de Utilaj Petrolier și Reparații Teleajen, Șchela de Extracție Boldești, Șchela de Foraj Băicoi, are loc o rapidă adaptare a absolvenților la climatul de uzină sau de schelă.

Desăvîrșirea pregătirii profesionale a elevilor care au absolvit Liceul Industrial de Petrol se efectuează în cadrul celor mai bune formații de lucru, pe baza unor programe elaborate de unitatea de învățămînt și unitatea petrolieră, astfel încît, la încheierea perioadei de formare, muncitorii respectivi să poată ajunge la realizarea normelor de muncă stabilite.

Ca urmare a bunei pregătiri profesionale, mulți dintre absolvenții liceului reușesc la examenul de admitere în învățămîntul superior, la Institutul de Petrol și Gaze Ploiești, la Facultățile de Geologie, Transporturi, Metalurgie și la alte facultăți.

Industria extractivă a petrolului este, pentru absolvenții de liceu, pentru întregul tineret, un domeniu de manifestare a dirigenției, a bărbăției, cu satisfacții și posibilități nelimitate de realizare profesională.

Pentru îmbinarea propriilor aspirații și opțiuni profesionale ale tinerilor cu nevoile de cadre ale economiei naționale, colectivul nostru didactic, în colaborare cu specialiștii din întreprinderea patronatoare, desfășoară o amplă și complexă acțiune de orientare școlară și profesională, care vizează atragerea unui număr cît mai mare de absolvenți ai clasei a VIII-a, care să urmeze cursurile liceului nostru sau ale școlii profesionale din cadrul lui.

Prof. VIORICA ROȘU
Liceul Industrial de Petrol
Teleajen-Ploiești

Învățînd mineritul

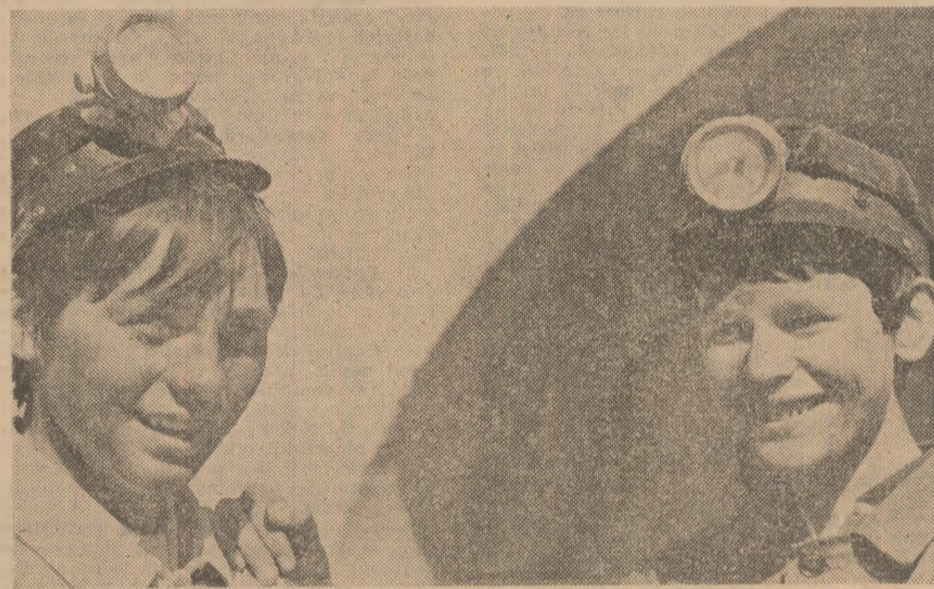
Mineritul — străveche indeletnicire pe meleagurile județului Hunedoara — a cunoscut în ultimii douăzeci de ani o dezvoltare fără precedent, devenind una din ramurile principale ale economiei naționale. Din Valea Jiului, din Munții Apuseni și Polana Ruscăi, unitățile industriei miniere furnizează, an de an, cantități sporite de cărbune, fier, metale auro-argintifere, precum și metale rare.

Conform Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R. și sarcinilor și indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu în timpul vizitelor de lucru făcute în județul Hunedoara, extracția din bazinele miniere hunedorene cunoaște în actualul cincinal o intensă dezvoltare. Valoarea producției marfă industrială va fi, în anul 1990, cu 23% mai mare față de anul 1985, iar numărul mediu de personal muncitor va crește cu 3%. Ramurile prioritare ale economiei județului nostru continuă, deci, să rămînă mineritul, metalurgia, energetica, construcțiile de mașini și agricultura, care vor absorbi circa 90% din forța de muncă.

Realizarea indicatorilor de creștere a productivității muncii prin sporirea gradului de modernizare a producției, precum și reducerea cheltuielilor materiale, de combustibil și energie sînt obiective care cer muncitori bine pregătiți profesional, cu o conștiință politică ridicată.

ner tehnician, care trebuie să cunoască mașinile din dotare, să știe să le folosească cu un randament înalt.”

O preocupare permanentă, cu rezultate notabile, pentru liceul nostru a fost și este optimizarea activităților de orientare școlară și profesională în strînsă legătură cu dezvoltarea economico-socială și cu necesarul de forță de muncă din meseriile solicitate de industria extractivă. În activitatea pe care o desfășoară în această direcție, colectivele de cadre didactice și de specialitate din școală au în vedere că orientarea elevilor pentru un profil sau altul înscamnă, în ultimă instanță, alegerea profesiunii și că această alegere trebuie făcută cu mult discernămint pentru a fi evitate pierderile școlare și discontinuitatea în pregătirea profesională. Aceasta presupune o activitate complexă, atît în rîndul elevilor, cît și în familiile lor pentru o justă orientare școlară și profesională, în concordanță cu necesarul de cadre calificate solicitat de economia județului și a țării. Într-un atît de responsabil context, Liceul Industrial Nr. 1 din Deva a devenit una din unitățile școlare de bază pentru pregătirea de muncitori calificați și de muncitori de înaltă specializare, atît pentru necesitățile bazinului minier hunedorean, cît și pentru bazinele limitrofe. Peste 80% din totalul absolvenților noștri se încadrează în muncă, în

Extragerea din zăcămintele a unor cantități mereu sporite de cărbune și minerale feroase și neferoase se asigură prin ridicarea, în ritm susținut, a gradului de mecanizare în subteran și la suprafață, prin utilizarea de tehnologii noi și de instalații tot mai perfecționate. În acest scop, o dezvoltare însemnată va înregistra și construcția de mașini și utilaje miniere produse de Întreprinderea de Utilaj Minier din Petroșani, de U.U.M. Criscior, precum și marea Întreprindere de Piese de Schimb și Reparații Utilaj Minier, recent dată în folosință la Deva.

Referindu-se la modernizarea extracției miniere, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată că este necesar ca „o dată cu mecanizarea lucrărilor, să acordăm atenție mai mare și perfecționării calificării oamenilor muncii care lucrează în domeniul minier. Ținem seama de faptul că utilajele moderne, care sînt și vor fi introduse într-un timp mai rapid în mine, impun schimbarea concepției înseși despre minerit și o calificare nouă, superioară. Minerul va deveni un tehnician capabil să stăpînească mașina, să știe să lucreze cu ea. Vom avea nu numai un miner specialist, ci și un mi-

fierec an, conform dispoziției de repar-tizare. Ei își iubesc meseria și specialitatea devenind cadre de nădejde, capabile să rezolve complexe sarcini ridicate de actuala etapă de dezvoltare și modernizare a industriei miniere.

În numai 18 ani de existență, Liceul Industrial Nr. 1 din Deva se prezintă cu un bogat bilanț. El dispune astăzi de o bază didactico-materială modernă, prin care se asigură elevilor condiții optime de studiu, de pregătire practică și de viață și cuprinde un întreg complex de clădiri moderne. Liceul este dotat cu: un bloc-școală cu 30 cabinete și laboratoare spațioase, cu mobilier adecvat, cu material didactic și aparatură de specialitate; un bloc cu 12 ateliere-școală și de producție (lăcătușărie, mașini-unelte, electrotehnică, forjă, sudură, reparații utilaj minier), bine înzestrate cu scule, unelte, mașini și dispozitive moderne; un complex mină-școală cu un poligon de mașini și utilaje miniere; o sală de sport și un mare teren de sport, bituminizat, cu tribună și vestiar, amenajat pentru practicarea baschetului, voleiului, tenisului de cîmp, atletismului și fotbalului; două cîmine-internat a 300 locuri fiecare, cu camere de 4 locuri corespunzător mobilate, cu cluburi pentru petrecerea plăcută a timpului liber; o cantină modernă unde pot servi masa, zilnic, peste 1000 de elevi interni și externi. Multe dintre lecții se predau cu ajutorul sistemului de televiziune cu circuit închis, liceul nostru fiind prima unitate de învățămînt din județul Hunedoara care a dispus de o asemenea dotare ultramodernă. Cu ajutorul ei, elevii pot urmări, în paralel, lecții și experiențe de interes general.

În vederea popularizării liceului nostru întreprindem, în fiecare an, în rîndul elevilor școlilor hunedorene și al părinților acestora, numeroase acțiuni, dintre care enumerăm: vizitele la atelierele-școală, la cabinetele și laboratoarele liceului, asistențe la practica în producție, întîlnirile periodice ale cadrelor didactice cu viitorii candidați ai liceului nostru. Toate avînd drept scop o bună orientare școlară și profesională spre această importantă profesiune pentru economia națională care este mineritul.

Prof. RUSANDA BURS
director al Liceului Industrial Nr. 1
din Deva, județul Hunedoara

Pagină realizată de D. CICHIRA